

Прамая лінія

МЕДЫЦЫНСКАЯ ДАПАМОГА: ПЫТАННІ І АДКАЗЫ

Змены, якія адбываюцца апошнім часам у галіне аховы здароўя, без перабольшвання, датычацца кожнага з нас. Між тым, ці ўдалося палепшыць якасць і павялічыць даступнасць медыцынскіх паслуг, вывесці іх на сучасны ўзровень? На ўсе пытанні чытачой «Звязды» адкажа **начальнік упраўлення арганізацыі медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Ігар Уладзіміравіч БРОУКА**.

Наша «прамая лінія» пройдзе 21 верасня з 11 да 12 гадзін па рэдакцыйных тэлефонах: (8-017) 292-38-21 і 292-38-92. Папярэднія пытанні прымаюцца па нумары 287-17-57.

Кампанія Polar Stars Group S.A. мае намер рэалізаваць у Беларусі два інвестпраекты ў энергетычнай сферы

Кампанія Polar Stars Group S.A. мае намер рэалізаваць у Беларусі два інвестыцыйныя праекты па здабычы і перапрацоўцы бурга вугалю і гаручых сланцаў.

Як паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы, 18 верасня Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка сустрэўся з кіраўніком кампаніі Polar Stars Group S.A. Мікалаем фон Келерам.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што Беларусь прыняццова займаецца пытаннямі энергетычнай бяспекі як асноўнага складальніка незалежнасці краіны. Таму так важны любыя праекты ў сферы энергабяспекі.

Мікалай фон Келер прадставіў Аляксандру Лукашэнку два інвестыцыйныя праекты па здабычы і перапрацоўцы ў Беларусі бурга вугалю і гаручых сланцаў. Папярэднія яны былі разгледжаны ва ўрадзе. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што «гэта шматмільярдыя затраты», таму такія буйныя праекты зацяраджаюцца Прэзідэнтам.

Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да бізнесмена, падкрэсліў: «Вывучэнне вашых кампаній, холдынгаў сведчыць аб тым, што ў вас сур'ёзныя намеры».

На думку Прэзідэнта, гэтыя праекты ляжаць у сферы нацыянальнай бяспекі і незалежнасці дзяржавы. Калі яны будуць рэалізаваны, Беларусь зможа значна рушыць наперад у вырашэнні гэтых пытанняў.

Аляксандр Лукашэнка выказаў зацікаўленасць у рэалізацыі праектаў і, звяртаючыся да Мікалая фон Келера, падкрэсліў, што беларускі бок гатовы прадставіць неабходную падтрымку.

Плануецца, што адпаведныя інвестыцыйныя пагадненні будуць падпісаны ў самы бліжэйшы час. Праекты прадугледжваюцца рэалізаваць на працягу 5–7 гадоў.

Агульныя геалагічныя запасы бурых вуглёў у Беларусі ацэньваюцца прыкладна ў 1,5 млрд тон. Найбольш буйныя радовішчы размешчаны ў Гомельскай вобласці (Жыткавіцкае, Тонежскае, Брынёўскае).

Па якасных паказчыках беларускія бурныя вуглі набліжаюцца да вуглёў Паўднёва-Уральскага (Расія) і Дняпроўскага (Украіна) басейнаў, якія цяпер распрацоўваюцца з мэтай выкарыстання ў энергетыцы.

Сярод магчымых напрамкаў прымянення беларускіх бурых вуглёў — прамое спальванне яго ў кацельных устаноўках з вытворчасцю электраэнергіі або разам электрычнай і цеплавой энергіі; газіфікацыя з выпрацоўкай генератарнага газу; тэрмахімічная перапрацоўка з атрыманнем у якасці канчатковага прадукту матарнага паліва або метанолу.

Высокаэфектыўныя тэхналогіі атрымання энергіі з бурга вугалю і гаручых сланцаў адпрацаваны, у свеце набыты добры вопыт выкарыстання гэтых відаў энергасыр'явіны. Адпаведныя распрацоўкі ёсць і ў беларускіх вучоных. Выбар аптымальнага для ўмоў Беларусі напрамку выкарыстання бурга вугалю і гаручых сланцаў будзе зроблены на падставе кваліфікаванага тэхнічна-эканамічнага абгрунтавання.

Ва ўрадзе

Чэргі ў дамы-інтэрнаты будуць зменшаны

Сённяшняя сетка стаяцяннарных устаноў сацбаслужбованне не забяспечвае патрэб пажылых людзей і інвалідаў у стацыянарнае дапамогі і сацыяльным абслугоўванні ў стаяцяннарных умовах, зазначыў на пасяджэнні Прэзідэнта Савета Міністраў, на якім пад старшынствам прэм'ер-міністра Сяргея Сідорскага абмяркоўваўся праект Праграмы развіцця і аптымізацыі сеткі устаноў сацыяльнага абслугоўвання да 2010 года, міністр працы і сацыяльнай абароны Уладзімір ПАТУПЧЫК.

Таму асноўнай мэтай вынесена на разгляд урада дакумента міністр назваў узмацненне сацыяльнай абароненасці і павышэнне якасці жыцця людзей, якія апынуліся ў складанай жыццёвай сітуацыі. А для гэтага ў праграме ставіцца задача па ўдасканаленню і рэспубліцы сістэмы сацыяльнага абслугоўвання.

Гаворачы пра існуючыя праблемы, Уладзімір Патупчык, у прыватнасці, паведаміў пра тое, што чэргі ў дамы-інтэрнаты на пачатак гэтага года складала 1370 чалавек, у тым ліку 600 жанчын і 770 мужчын. Акрамя таго, плошчы памяшканняў дамоў-інтэрнатаў часта не адпавядаюць санітарным нормам. Да таго ж каля 10 працэнтаў будынкаў і збудаванняў, якія знаходзяцца на балансе устаноў сацбаслужбованна, па сваім тэхнічным стану маюць патрэбу ў рэканструкцыі або капітальным рамонтзе. «Моцна зношана і патрабуе замены 8 працэнтаў медыцынскага і тэхналагічнага абсталявання, 37 працэнтаў транспарту», — адзначыў міністр.

Не адпавядае сучасным патрабаванням і матэрыяльна-тэхнічная база большасці тэрытарыяльных цэнтраў сацбаслужбованна. Памяшканні 58 працэнтаў такіх цэнтраў, паводле слоў Уладзіміра Патупчыка, маюць неабходнасць у рамонтзе.

Як чына, праблем тут хапае, а таму праграму прадугледжваюцца шэраг мераў, якія дазваляць, перш за ўсё, узмацняць матэрыяльна-тэхнічную базу сацбаслужбованна, а па-другое, ліквідаваць чэргі ў дамы-інтэрнаты і прывесці іх у належны санітарны стан. І, нарэшце, што таксама немалаважна, развіцц дзяр-

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Родная газета на роднай мове

19 ВЕРАСНЯ 2007 г.
СЕРАДА
№ 177 (26042)

Кошт 440 рублёў
ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 Г.

Фота Анастасіі КЛЕШЧУКА.

Інтэрнэт-канферэнцыя СЯМ'Я. У РЭЖЫМЕ ON-LINE

Паводле звестак статыстыкі, зараз у Беларусі налічваецца 1,5 млн сем'яў, у якіх выхоўваецца больш за 1,9 млн дзяцей. Прычым, адзначаюць у Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны, толькі за апошні год у плане падтрымкі такіх сем'яў зроблена нямяла — дастаткова ўзгадваць павелічэнне аднарадовых дапамог пры нараджэнні, «выраўноўванне» дапамог па доглядзе дзяцей для працуючых і непрацуючых маці, прыняцце асабліва ўмоў працы пагадненні з выдаткамі на выхаванне дзяцей у шматдзетных сем'ях, у рэжыме разліт, скорачэнне беспрацоўя і паступовы рост зарплат. Праўда, у той жа час нельга не забяважыць, што праблема ўзроўню жыцця сем'яў з дзецьмі, а таксама стымулавана нараджальнасці для нашай краіны па-ранейшаму застаюцца аднымі з самых вострых. Таму не выпадкова, што менавіта гэта стала тэмай першай інтэрактыўнай канферэнцыі, што была наладжана ў рэжыме рэальнага часу (on-line) праз афіцыйны сайт міністэрства mintrud.gov.by, з удзелам намесніка міністра працы і сацыяльнай абароны Беларусі Пятра ГРУШНІКА, намесніка начальніка галоўнага ўпраўлення палітыкі занятасці і народна-сельніцтва Таццяны ШОМТАВЕЦ і начальніка аддзела народна-сельніцтва, гендэрнай і сямейнай палітыкі Аляксандра ЛІСОЎСКАЯ.

Такім чынам, сёння мы прапануем вам пазнаёміцца з адказамі на найбольш цікавыя пытанні Інтэрнэт-канферэнцыі.

— **Акі маладая сям'я, з 1999 года знаходзіліся ў чэрге на паліцэннае жыллёвыя ўмоў. Летась мы вырашылі купіць аднакамаўную квартиру, прычым з улікам больш выгадных на той час умоў, скарысталіся камерцыйнымі кредитами банка. Зараз наша сям'я кажа дзіця, у сувязі з чым узнікае пытанне: ці маем мы права на фінансавую дапамогу ў пагадненні няглытога крэдыту? І калі маем, то куды і з якімі дакументамі трэба звяртацца?**

Віталій Паўлаў (некалькі падобных пытанняў — ад іншых карыстальнікаў сайта)

— Спраўды, распрацоўка праграмы наокуп фінансавай падтрымкі маладым сем'ям для пагаднення з гэтымі умоўнямі эканамічны эффект ад выканання мерапрыемстваў праграмы складзе 198 млрд рублёў! — паведаміў Уладзімір Патупчык.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

кнамке па месцы жыхарства.

— **Цікава даведацца, якія канкрэтныя льготы захаваюцца для сем'яў з дзецьмі пасля ўступлення ў дзеянне з 17 снежня Закона «Аб дзяржаўных сацыяльных льготых, правах і гарантыях для асобных катэгорыяў грамадзян» і якія плануецца змяненні ў дзяржаўнай падтрымцы сем'яў? П'яро да таго, патлумачце: ці плануецца ўвядзенне новых льгот па будаўніцтву ці праддастаўленню жылля сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей?**

Настасся Аляксандраўна Янушэўская, г. Мінск

— Зноў-такі трэба паўтарыцца: для дзяцей ва ўзросце да 7 гадоў захавана льгота на праезд у гарадскім і прыгарадным, а дзяцей ва ўзросце да 10 гадоў — у міжгароднім транспарце. Разам з тым для школьнікаў больш старэйшых узростаў, навучніцка і студэнцкага транспарту льгот з 17 снежня ўжо не будзе.

Што да дзяржаўнай падтрымкі сем'яў з дзецьмі, то ў краіне прадугледжана павелічэнне памеру дапамог па доглядзе дзяцей ва ўзросце да 3 гадоў — з цяперашніх 65 працэнтаў да 80 працэнтаў бюджэту прахрытовага мінімуму. Мяркуюцца, што гэта норма пачне дзейнічаць з 1 студзеня, прынамсі, адпаведны законпраект ужо разгледжаны ў першым чытанні.

І наокуп жыцця. Апроч узгаданага праекта ўказа па няглытоных крэдытах, верта ўзгадваць, што літаральна ў верасні прыняты новы ўказ, сфармуляваны на павелічэнне дапамогі ў пагадненні льготных крэдытаў шматдзетным сем'ям. Так, пры наяўнасці трох непаўналетніх дзяцей паказчык «спісанні» па льготных крэдытах павялічваецца з 30 да 50 працэнтаў ад сумы запазычанасці, пры наяўнасці чатырох непаўналетніх дзяцей — з 50 да 70 працэнтаў, а

РОЗГАЛАС

А П О Ш Н Я Я
І Н Ф А Р М А Ц Ь Я
С У Т А К

СЯРЭДНЯЯ ЗАРПЛАТА БЮДЖЭТНІКАЎ У ЛІПЕНІ СКЛАЛА ВР635 ТЫС... А СЯРЭДНІ ПАМЕР ПЕНСІЎ У ЖНІЎНІ — ВР280 ТЫС

Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі ў Міністэрстве статыстыкі і аналізу рэспублікі.

Ва ўстановах аховы здароўя сярэдняя заробатная плата ў ліпені гэтага года складалася ў памеры ВР618 тыс., у тым ліку ўрачоў — ВР1 млн 63 тыс., сярэдняга медыцынскага персаналу — ВР605 тыс., малодшага медыцынскага персаналу — ВР377 тыс. Сярэдні ліпенскі заробак ва ўстановах адукацыі склаў ВР539 тыс., у тым ліку настаўнікаў — ВР645 тыс., прафесарска-выкладчыцкага складу — ВР910 тыс. Ва ўстановах навукі і навуковага абслугоўвання гэты паказчык склаў ВР985 тыс., у тым ліку навуковых работнікаў — ВР1 млн 29 тыс. У Міністэрстве аховы здароўя сярэдняя заробатная плата ў ліпені гэтага года склала ВР555 тыс., у тым ліку бібліятэкараў — ВР434 тыс., артыстаў — ВР680 тыс.

Сярэдні памер пенсіі па ўзросце ў жніўні гэтага года быў ВР293,3 тыс., па інваліднасці — ВР261,1 тыс., па прычыне страты карміцеля — ВР178,3 тыс., сацыяльнай пенсіі — ВР121,5 тыс.

«ТУСАЛ» — ПРЭПАРАТ РЭЦЫПТУРНАГА ВОДПУСКУ

Міністэрства аховы здароўя Беларусі ўзмацніла кантроль за выдачай па рэцэпту ўрача лякарстваў, у складзе якіх ёсць дэксраметарфан (гандлёвыя назвы — эфідэкс, тусал, флюдысофт). Адпаведна тэлеграма міністра аховы здароўя Васіля Жарко накіравана ва ўсе суб'екты гаспадарання, якія маюць ліцэнзію Міністэрства аховы здароўя на фармацэўтычную дзейнасць.

Як растлумачылі карэспандэнту БЕЛТА ў міністэрстве, гэта рэцэпты выклікана нядаўнім выпадкам з кантрабанды ў Расію таблетак ад кашлю, якія змяшчаюць у саставе дэксраметарфан. Нагадаем, што двое грамадзян Беларусі прывезлі ў Расію трыццаць польскіх таблетак «Тусал», якія незарэгістраваны ў Расіі як ляквыя прэпараты. У «чыстым выглядзе» ў малых дозах у таблетках змяшчаецца дэксраметарфан, які ў Расіі аднесены да псіхатронных рэчываў. Беларусы былі прыгавораны да 14 гадоў калоніі строгага рэжыму за кантрабанду таблетак ад кашлю.

Паводле слоў спецыялістаў Міністэрства аховы здароўя, у Беларусі дэксраметарфан не лічыцца псіхатронным рэчывам. Як правіла, ён выкарыстоўваецца для адкарэктавання эфекту і ёсць у многіх таблетках і мікстурах ад кашлю. Польскі прэпарат «Тусал» зарэгістраваны ў Беларусі і адпускаецца ў аптэках краіны толькі па рэцэпту ўрача.

БЕЛАРУСЬ І МАСКОЎСКАЯ ВОБЛАСЦЬ РАЗВІВАЮЦЬ СУПРАЦОЎНІЦТВА

У Магілёў аб'яднаецца сумеснае пасяджэнне Рабочай групы па развіцці і каардынацыі супрацоўніцтва Беларусі і Маскоўскай вобласці.

У абласны цэнтр прыбыла дэлегацыя Урада Маскоўскай вобласці на чале з намеснікам старшыні Урада Васіліем Громавым. Беларускую частку Рабочай групы ўзначальвае намеснік прэм'ер-міністра Андрэй Кабякоў. Удзельнікі Рабочай групы знаёміліся з эканамічнымі і культурнымі магчымасцямі Магілёўскай вобласці: яны наведалі розныя аб'екты ў Магілёве і Бабруйску, сельскагаспадарчыя прадпрыемствы і аграпрадкід у раёнах. Сёння аб'яднаецца пленарнае пасяджэнне Рабочай групы. На ім будуць абмеркаваны магчымасці для развіцця супрацоўніцтва наіперш у прамысловасці і навуцы, а таксама і ў іншых сферах.

Ілона ІВАНОВА.

ТРАГЕДЫЯ Ў «АБРОЎСІКІ»

У СВК «Аброўскі» Івацэвіцкага раёна загінуў чалавек, калі рамантаваў дах памяшкання бульбасарыроўкі. Мясцовы жыхар 1961 года нараджэння сарваўся са страхі і ўпаў з 9-метровай вышыні.

Яна СВЕТАВА.

РАСІЯНІН СПРАБАВАЎ НЕЛЕГАЛЬНА ПЕРАСЯЧЫ БЕЛАРУСКА-ПОЛЬСКУЮ ГРАНІЦУ З ДАПАМОГАЙ ПАДКОПУ

Ваеннаслужачыя Брэсцкай пагранічнай групы 16 верасня затрымалі грамадзяніна Расіі, які спрабаваў неалегальна перасячы на тэрыторыю Польшчы. Дваццацігадовы жыхар Цюменскай вобласці мінусь сістэму «з'яўленні» граніцы вырашыў зрабіць звычайным кубкам. Пагранічнікам парушыльніку патлумачыў, што такім чынам ён хацее трапіць спачатку ў Польшчу, а адтуль перабрацца ў Германію да сваёй дзячынкі. Аднак не выключана, што ў маладога чалавека былі іншыя намеры.

Ёсць нагода Ад кропкі з дужкай стане ўсім... смешна

Сёння, магчыма, спайняецца 25 гадоў аднаму з самых вядомых і жюцэрадасных сімвалаў Інтэрнэце — «смайліку». Ва ўсім выпадку, паводле даследаванняў кампаніі Microsoft, праведзеных 5 гадоў таму, у «ляжачы мордачкі» ёсць канкрэтны стваральнік, які прапанаваў выкарыстоўваць паслядоўнасць знакаў :-) для абазначэння ўсмешкі. Сам аўтар першага смайліка, прафесар Скот Фальман з універсітэта Карнегі Мелсан у Пітсбургу, збіраецца адзначыць памятную дату кавамі з пірожнымі.

«Пасведчэннем аб нараджэнні» смайліка сталі архівы файлаў 25-гадоўнага даўніны. Першапачаткова Інтэрнэт стварыўся як навуковая камп'ютарная сетка, якая аб'ядноўвала буйнейшыя ўніверсітэты і даследчыя ўстановы. Лічце не было ні забавляльных партаўляў, ні віртуальных магазінаў, ні штольдзёных Інтэрнэт-выданняў. Навуковыя супрацоўнікі забавляліся хіба што пераліскай на тэдзкіх «дошках аб'яў», або ў сучасным разуменні, форумам. У адной з галінаў форуму і заішла некая гаворка аб тым, як абазначыць не ўсім зразумелыя жарты ў тэксте — не пазначыць жа ў дужках кожную фразу, маючы гэта жарт? Прапанаваў даваць да фразы «зорачка» * і знак процістаўлення %, або знакі # і & — як абазначэнне добрых і дрэнных жарту. А ў 19 верасня 1982 года Скот Фальман, тады яшчэ пачынаючы камп'ютарчык, унёс сваю прапанову: для паметкі жарту ўжываць паслядоўнасць выкарыстоўваць :-) для нясмешных — :- (. Надалей, з ростам Інтэрнэт-супоўнасці, а сабыліца з прыходам у паўсядзённае жыццё мабільных тэхналогій, з'явілася мноства варыянтаў перапісання смайліка або эматыхтона (навуковая назва), якія адлюстроўваюць розныя чалавечыя эмоцыі і выразы твару — радасць, смутак, здзіўленне і г.д. Гэтакасама з'явілася і мноства людзей, хто прэзентаваў на аўтарства «ляжачы мордачкі». Але Скот Фальман на сваім сайце усё ж сцвярджае, што стваральнік базаванага смайліка, або, па меншай меры, адзін з галоўных стваральнікаў — менавіта ён.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

УП «Мінскі горадскі цэнтр нерухомасці» інфармуе, што 65-ы адкрыты аўкцыён на право заключення договора аренды (сроком на 5 лет) нежилых неиспользуемых помещений коммунальной собственности г. Мінска, назначенный на 27 сентября 2007 года, переносится в актовй зал по адресу: г. Минск, ул. Революционная, 9, 4-й этаж.

Хроніка апошніх падзей

ПРЭЗІДЭНТ ПОЛЬШЧЫ ПАБЫВАЎ З ВІЗІТАМ У РАСІІ, АЛЕ НЕ СУСТРЭЎСЯ НІ З АДНЫМ РАСІЙСКИМ ПАЛІТЫКАМ

Нагодой для візіту ў Катны Леха Качыньскага стала 68-я гадавіна ўступлення савецкай воіска ў Заходнюю Беларусь і Заходнюю Украіну праз два тыдні пасля нападў немцаў, з якога пачалася Другая сусветная вайна.

У сваёй прамоўе на салдацкіх могілках у Катны, дзе ў 1939—1940 гадах органы НКВД былі расстраляны 22,5 тысячы палонных польскіх афіцэраў, Качыньскі падкрэсліў, што людзі, якія жывуць у Расіі сёння, не нясуць адказнасці за злачынства Сталіна, а добрыя адносіны з Расіяй — у інтарсах Польшчы.

Маскоўскія назіральнікі былі здзіўлены «нечаканым візітам». «Прэзідэнт Качыньскі прыехаў у Расію для таго, каб нагадаць аб самай праблемнай старонцы гісторыі», — піша, напрыклад, газета «Время новостей». Масвае забойства ў Катны — гэта адна з прычын цяперашняга пагаршэння польска-расійскіх адносін. Варшава патрабуе ад Масквы прызначыць гэтае злачынства генацыдам, аднак сутыкаецца з адмовай.

ЦАНА НА НАФТУ ЗНОЎ ПАЙШЛА ЎВЕРХ

Учора ў Нью-Йорку ўстаноўлена новая рэкордная цана на нафту — барэль каштуе больш як 81 долар. Прычым на ўсіх сусветных біржах цэны на нафту паводле вынікаў таргоў павысіліся ў сярэднім на 1,3 працэнта.

Рост сусветных цэн на нафту абумоўлены чаканнем павышэння попыту на паліва ў асенне-зімовы перыяд і прагнозамі новага скарачэння запасаў нафты і бензіну на гэтым тыдні, паведамілі РІА «Навіны». «Магчымае ўвядзення санцый супраць Ірана таксама аказвае ўплыў на нафтавыя кайроўкі, і ў выпадку абвастраення сітуацыі, на наш погляд, вельмі верагодна далейшы рост на 10—15 працэнтаў», гавораць у распрацоўчаным у аўтарскі каментарыі.

МАТРОСКИ АЎСТРАЛІЙСКАГА ФЛОТУ ПАВЯЛІЧВАЛІ САБЕ ГРУДЗІ ЗА КАЗЭНЬНІ РАХУНАК

Многія дзесяткі тысяч долараў былі патрачаны на павелічэнне грудзей жанчынам-матроскам, якія праходзіць службу ў ваенна-марскіх сілах Аўстраліі, паведаміла брытанская газета The Daily Telegraph.

Апазіцыйная лейбарысцкая партыя ў парламенце падвергла ўрад жорсткай крытыцы за растрату сродкаў падаткапалачельшчыка на паліцэннае знешняга выглядз жанчын. Прадстаўнік партыі ў час парламенцкага слуханняў заявіў, што ўрад лічыць сябе недасягальным для крытыкі, калі дазваляе такіх дзеянні.

Камандаванне флоту вымушана было апраўдвацца, сцвярджаючы, што ваеннае ведамства аплывае рахункі касметологаў не дзеля таго, каб матроскі выглядалі больш сэксуальнымі, але па «псіхалагічных» прычынах: жанчыны, якія перажывае 3-за малага, паводле яе меркавання, памеру сваіх грудзей, адчувае псіхалагічны дыскамфорт, што перашкаджае ёй належным чынам выконваць свае абавязкі, асабліва ў калектыве.

АМЕРЫКАНСКІ СЕНАТАР ПАДАЎ У СУД НА БОГА

Сенатар амерыканскага штата Небраска абвінавачвае Бога ў масавым знішчэнні людзей і хоча ўбачыць Усявышняга на лаўцы пядсудных у аграговым судзе, перадае агенства АР.

Сенатар Эрн Чамберс лічыць, што справа супраць Госпада цалкам пададае пад юрысдыкцыю суду па дзеянні ў аграговым судзе, перадае агенства АР.

Сенатар Эрн Чамберс лічыць, што справа супраць Госпада цалкам пададае пад юрысдыкцыю суду па дзеянні ў аграговым судзе, перадае агенства АР.

Сенатар Эрн Чамберс лічыць, што справа супраць Госпада цалкам пададае пад юрысдыкцыю суду па дзеянні ў аграговым судзе, перадае агенства АР.

УП «Мінскі горадскі цэнтр нерухомасці» інфармуе, што 65-ы адкрыты аўкцыён на право заключення договора аренды (сроком на 5 лет) нежилых неиспользуемых помещений коммунальной собственности г. Мінска, назначенный на 27 сентября 2007 года, переносится в актовй зал по адресу: г. Минск, ул. Революционная, 9, 4-й этаж.

№ лота	Наіменаванне аб'екта, мадэль, № заводскай	Дата выпуску / Дата вводу ў эксплуатацыю	Начальная цена, руб.	Размер задатка, руб.
1	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17563	1989/1989	6 050 376	605 040
2	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17406	1989/1989	6 050 376	605 040
3	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17515	1989/1989	6 050 376	605 040
4	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17595	1989/1989	6 050 376	605 040
5	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17540	1989/1989	6 050 376	605 040
6	Токарно-винторезный станок мод. ФТ-11, зав. № 17664	1989/1990	6 050 376	605 040

Цена на лоты снижена на 20%. Перечень документов для участия в аукционе, порядок проведения торгов и иные условия оговорены в условиях проведения аукциона. Оплата за приобретенное оборудование производится в соответствии с договором купли-продажи, который заключается в течение 20 дней после проведения аукциона. Задаток в размере 10% от начальной цены объекта и плата за участие в аукционе в размере 4 базовых величин перечисляются на расчетный счет № 3012024570010 в филиале ОАО «Белпромстройбанк» по Мінскай вобласці, код 153001331, УПТ 190399593 КУП «Мінскі горадскі цэнтр нерухомасці». Аўкцыён состоится 24 октября 2007 г. в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Социалистическая, 2. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 23 октября 2007 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Телéfonoны для справок: 227-40-22, 227-48-36. Интернет: www.mgcn.by

ISSN 1990 - 763X
9771990763008

Курсы валют	Курсы валют
Курсы валют	Курсы валют
1 доллар США	25,3547
1 евро	50,3839
1 латвійскі лат	11,7826
1 літоўскі літ	862,95
1 чэшская крона	108,34
1 польскі злоты	786,63
1 расійскі рубель	84,76
1 украінскі граўніч	428,26

Польнішчэ на часопіс «Глыбокі Буратэст» Г.Б. на 2007 год у рубрыцы «На сваёй вобласці» выдана ў выглядзе «Звязды».

Ад кропкі з дужкай стане ўсім...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
3 ГІСТОРЫЯ ПЫТАННЯ

Зрэшты, перш чым з'явіцца ў Ін-тэрнэце, усмешлівы тварык існаваў цалкам сабе ў рэальным свеце, хоць і з'явіўся з 60-х гадоў у Амерыцы адбывалася зліццё двух буйных страхавых кампаній, што, зра-зумела, не парадвала персанал абедзвюх — а гэта тут жа сказалася на выніках працы. Каб супрацоўнікі не забываліся за ўсім праблемамі мала ўмехацца кліентам, кіраўніцтва правяло сваёсаблюдную рэкламнаую акцыю. Рэкламавалася, усмешка!

У снежні 1963 года стварыў сімвал для акцыі быў прапанавана мастаку Харві Бэлу, які з 10 хвілін і 45 долараў прымудра прасенчыі, жоўты тварык з задорнай усмешкай. З яе зрабілі значок, які раздалі ўсім супрацоўнікам і кліентам кампаніі. Разам са страхавымі агентамі смейлі і пачаў свой шлях у вялікі свет. У 70-я гады для яго былі прымудраны спецыяльны лозунг-пажаданне — Have a Happy Day («Шчаслівага дня!»). Жоўтыя «тварык» размяшчаліся паўсюдна — на футболках і рукавах, на алоўках і рэкламных шытах, нават на паштowych марках. Забраблялі на смейліках усё, што толькі мог, акрамя ўласна стварэнкі. У 1971 годзе французскі прадзямальнік Франклін Лоўфрані нават зарэгістраваў смейлік як уласную гандлёвую марку — у больш як 80 краінах свету, акрамя ЗША. Гэтакі «вынаходзіца смейліка» з'яўляўся ўсё больш, так што нарэшце мастак запатэнтаваў аўтарскі смейлік, уключыўшы туды ўласныя ініцыялы, і нават заснаваў цэлую кампанію World Smile Corporation, якая валадзе сімвалам. Дарчы, менавіта мастак

Харві Бэл прапанаваў адзначаць і кастрычніка міжнародны дзень усмешкі, а ўвесь прыбытак ад дзейнасці сваёй кампаніі завяшчаў сыну выкарыстоўваць выключна ў дабрачынных мэтах.

АСАБЛІВАСЦІ «НАЦЫЯНАЛЬНАЙ УСМЕШКІ»
Існуе мноства смейлікаў для абзначэння як эмоцый, так і стану чалавека або яго знешняга выгляду. Напрыклад, :-)) і :-D абзначаюць адно і тое ж — смех, :-| — стан задумліва-сці, :-(, :| ці :| — чалавек, які плача, :-P — падміргвае, :-O — здзіўленне, :-* — высунуты язык (дражніцтва), а :-E — нават аскал, і г.д. Часта для эканамічнага месца і часу сярэдняй смейліцы «» праслухоўваецца, але, напрыклад, стваральнік смейлікаў гэту тэндэнцыю не бітае — лінчы, што «у такім выглядзе мордачка робіцца падобнай не да чалавека, а да жабы!». У Восходняй Азіі, між іншым, каардынацыя іншым стылем зматыконаў — каамадзі. Каб іх разглядваць і разумець, не трэба сільна галаву на бок. Большая ўвага пры абазначэнні эмоцый, як і японскіх мультыкач, сханцэнтравана не на роце, а на вачах: :-) — усмешка, :-_ — падміргвае, :-X — зле, T_T — плача, (=:_=) — ласкавы, быццём клоўн.

Зараз, праўда, мала каму цікава набіраць некалькі смейлікаў, а тым больш запамінаць іх значэнні — з'явіліся сотні галерэй ужо гатовых карцінак-іконкаў, якія імітуюць тварык (чалавечы, дзіцячы, расліны і жывёлы, уключнаючы нават Віні Пуха), поўныя разнастайных эмоцый. Галоўнае, каб за мноствам электронных усмешкаў мы не разгубілі ўсімхацца самі...

Вікторыя ЗАХАРАВА.

Як толькі беларусы, як і ўсе цывілізаваныя людзі, адмовіліся ад курных хат, зразумелі, што з кімамі жыць наштам весялей, узнікла ў іх побаче і патрэба зрабіць сцены, столь хаты прыгажэйшымі. Тады і з'явілася шпалера. Слова гэта запазычана намі з нямецкай мовы. Там яно пішацца — «Spalier», а ў італьянцях — «spalliera».

Але пачнём мы ўсё-такі не са шпалеры, а з яе папярэднікаў. Ну воў жа наш класік Максім Танк. Гэты ягоны верш, відаць, некалі і ў школах вывучаўся:

*Яна хату баіла
І чароўнай рукой
Акаймоўвала міла
Сцены сіняй каймой.
Я глядзеў у здзіўленні
На разліў сінява,
І на вочы-праменні,
На блакіт іх жывы.
Ды ніяк я не мог,
Аж да сонца ўсходу
Кінуць хаты парог...*

Бялілі хаты — сцены, столь — вапнай. Ды што там, літаральна некалькі дзён назад, давялося мне лезці на падстрочны, вагнацца коміны. Няўдзячны гэты зантак: ло-жачы, павінен дабрацца да самых заўтакіў, пакрыць цэглу разы са два, каб было надзейна і каб па-жарна ахова не зрабіла заўвагу ў час сваіх рэгулярных праверак. З вапнай зважаныя яшчэ і такія ўспаміны дзячынства. Як вядома, ёсць два віды вапны — гашаная і негашаная. Дык воў, адрадкалі мы дзе-небудзь на будоўлі нягашанай вапны і вырабілі з яе гранаты (у вайну тады любілі гуляць). Тэхналогія нескладаная і агульнавядомая. У бутэльку наліваецца вада, наверх на-піхваецца сена або травы і насыпаецца нягашаная вапна. Сена не дае вадае і вагне злучыцца. Але калі кідаеш такую гранату — яны злуча-юцца, пачынаецца працэс гашэння, пры якім выдзяляецца газ. Воў ён і разрывае бутэльку. Не зусім бяспечны зантак, але хто пра тую бяспечу ў дзяцінстве думаў?

Цяпер, вядома, сцены ў хатах не беляць, не вапнуюць. Але ў пасля-ваенныя часы і да шпалераў яшчэ не прывыкліся. Дарагавата было. Таму аблейвалі сцены проста га-

зетами. Яшчэ ў маім юнацтве было: зойдзеш у вясковую хату, а там на цябе са сцен, абклееных газетамі, паглядаюць правадзіры. Найчасцей — Сталін, Маленкаў, Хрушчоў, Швернік. Газеты з партрэтамі Брэж-нева ўжо не сустракаліся. Людзі ста-лі жыць заможней, для захавання цэплага сцены ўжо тынкавалі. І па тын-коўцы — зноў вапна. А ў сямідзеся-тыя гады мінулага стагоддзя прыйш-лі нарэшце і ад нас шпалеры. Прасенчыя яны былі, але ж — пры-гожа.

Гэта для звычайных людзей шпа-леры сталі прастай рэччу ў XX ста-годдзі. У багатых — іншыя тэрмыны. Воў як апісава кабінет князя Васи-ля Галіцкага Аляксей Талстой (XVII стагоддзе): «На сценах, абобітых заўтакіў, пакрыць цэглу разы са два, каб было надзейна і каб па-жарна ахова не зрабіла заўвагу ў час сваіх рэгулярных праверак. З вапнай зважаныя яшчэ і такія ўспамі-ны дзячынства. Як вядома, ёсць два віды вапны — гашаная і нега-шаная. Дык воў, адрадкалі мы дзе-небудзь на будоўлі нягашанай вап-ны і вырабілі з яе гранаты (у вайну тады любілі гуляць). Тэхналогія нескладаная і агульнавядомая. У бу-тэльку наліваецца вада, наверх на-піхваецца сена або травы і насыпа-ецца нягашаная вапна. Сена не дае вадае і вагне злучыцца. Але калі кідаеш такую гранату — яны злуча-юцца, пачынаецца працэс гашэння, пры якім выдзяляецца газ. Воў ён і разрывае бутэльку. Не зусім бяспечны зантак, але хто пра тую бяспечу ў дзяцінстве думаў?»

Паўтаруся, у нашым мястэчку на нашай вуліцы шпалеры ў хаты прыйшлі ў сямідзесятыя. Няпроста іх было і купіць, і чаргі завісаліся. Гэта на рулонныя, папярочныя шпа-леры. А ў багатых дамах выкары-стоўваліся шпалеры на тканінай аснове, з малюнкамі, якія выкон-валіся ўручную.

ШПАЛЕРЫ

Чамусьці пачылі шмат маіх успамі-наў пра прастыя рэчы, звязаныя з вайсковай службай. Воў і шпале-ры. Паключылі на службу ў іх у мя, прайшоў курс маладога байца, размеркавалі ў восьмоў матарэль-ковую роту. І недзе ў чэрвені, ужо вечарам, пасля «адбою», падыме мяне «дзе», сяржант Барышнікаў.

— Камандзір роты загадаў мне і табе ісці на яго кватэру, зрабіць ра-цёны, бо жонка ў яго заўтра вярта-ецца з адланыччу.

Ротным у нас быў лейтэнант Іва-ноў. Прозвішча не прымуданае, са-праўды Іваноў. І быццё ў яго быў генерал са штаба Беларускай ва-еннай акругі. Таму лейтэнант — і жо ротны, таму і двухпакаёвая кватэ-ра. Прыйшлі мы на гэту кватэру, ужо як прычымелна. Скінулі ля ўвахода свае кірзачы, сцягнулі гімнасцёркі. Задача: паблыціць у двух пакоях столь і выключыць сцены шпалерамі. Руло-ны іх ляжалі ў калідоры. Развалі ва-ну, са столімі спрадказаліся вельмі хутка. А воў клеіць шпалеры не да-водзілася ні «дзець» Барышнікаў, ні мне. Сцены ў пакоях нібыта ад-ной вышыні. Прымералі адзін раз і вырашылі нарэшце па гэтым паме-ліцы. Нарэзалі, потым здагадаліся, што адзін край шпалеры трэба аб-разаць, каб захоўваўся ўзор. Абра-

залі, разбавілі «Бусцілат» — спецы-яльны клей для шпалераў, пачалі клеіць. Аказалася, што сцены ў ро-зным панельным доме не такія і гэ-ны. Дзе давялося падразаць шпа-лерыну, а дзе і дадаваць крыху эн-зіму. Па-салдацка маханулі рукой — мэбляй заставіцца. Але начы нам на работу не хапіла. Іваноў пазваніў ра-ціоў:

— Ці гатова?
— Лічце на?
— Праўцеце да абеду. Але гэта краіні тэрмін.

Справілася да абеду. Як зараз па-мятаю, адзін пакой быў у руковых шпалерах, адзін у блакітных. На-дрэнна атрымалася. Памылі падлогу і ўжо збіраліся ісці ў часць, як зноў пазваніў Іваноў.

— Гатова? Ну дык у халдзірэнь-ку вазьміце каўбасу, хлеба няма. А за гаваяў плітой вам па бутэльцы пива...

А колькі потым давялося ў жыц-ці клеіць гэтых шпалераў... Звычай-на мяняюцца яны ў хатах праз пяць — шэсць гадоў. А былі і непрадба-ныя рамонтны. Атрымалі мы з жонкай першае сваё жыллё — ад-напакаёўку. Зрабілі рамонт, пакле-ілі новыя шпалеры, бо тыя, што па-кінулі будаўнікі, выглядалі вельмі бяглая. А праз нейкі час згарыў у

Простыя рэчы

нас тэлевізар (гагачыныя лямпа-выя, каларыявы, чамусьці вельмі часта гарэлі, нейкая недаскана-ласць была ў канструкцыі). Згарэў ён ён кварцу, кватэру адтушылі. А смурдоў хапіла не толькі нам, су-седзям таксама. Пераначавалі ў ін-шыя месцы. А працягнулі і іншыя разбірацца. Столь — чорная, ша-леры таксама. Кнігі на паліцах чо-рныя. Дарчы, пішучы гэты артыкул, узяў у роту тлумачальны слоўнік — а на ім аднакі татка пажаору. Столь давялося адскобляць шпалатем, шпалеры са сцен адравалі поўнасцю. І рамонт па поўнай поўнасцю. Менавіта тады я ўпершыню і даве-даўся, што столь можна таксама выключваць шпалерамі. Няблага атрымываецца.

А ў слова шпалера ёсць яшчэ не-калькі значэнняў. Напрыклад, гэта і спецыяльная рашотка альбо наця-нуты на жэрды дрот, па якім пады-маюцца наверх расліны. Такія шпа-леры з дэпамога знаёмгага звары-чышка я зварыў пад вінаградную ла-зку. Сялёта вінаград урадзў. У нас звычайны і прыдатны для поўначы Бе-ларусі гатунк — «зібала». Ягада з кіслінай, але ўрваць са шпалеры, сваёго, не купленага ў краме — смачна. Ды і кампоту можна на зі-му пакаставіць. Хоць і ў буталь ві-на, коўе выбраць якраз пад Но-вы год.

Але шпалерамі выстроіваюцца і воіскі, калі трэба некага сустрэць учырства.

І ўсё ж галоўнае значэнне гэтага слова — прыгожы ўзор на сцяне. Ба-гаціцьшы, новыя беларусы пачалі аддаваць даніну твору. Нават тын-коўку лічаць шкандой. А на адной з дан я ўвогуле ўбачыў у камінай за-ле голыя барыенне, толькі крыху па-цугнутае нейкім рэчывам, каб вы-глядзела старым і прадзімным. У кожнага свой густ. Асабіста я сваё жытло не ўяўляю без шпалераў.

Алесь КАСЦЕНЬ,
*вёска Касцяні
Пастаўскага раёна.*

У ПЕРШАГА ТРАЛЕЙБУСАГА МАРШРУТУ — ЮБІЛЕЙ

19 верасня 1952 года ў Мінску выйшаў на маршрут першы тралейбус.

Паводле слоў намесніка генеральнага дырэктара КУП «Мінск-транс» Уладзіміра Канопчык, перша чарга тралейбусных зносінаў злучыла чыгуначны вакзал з тагачаснай Круглай плошчай.

На сёння рухомя парк тралей-бусаў у сталіцы налічвае больш за тысячу машын, да паслуг пасажы-раў 67 тралейбусных маршрутаў агульнай працягласцю 1440 кіла-метраў. Напрыклад, нядзядна кіло-мэтраў у эксплуатацыю два маршруты па вуліцы Гарэцкага, якія злучылі Паўднёвы Захад і Сухара-ва. А да 2009 года ў Мінску адно-віць сваю працу тралейбусны парк № 1, які з тэрыторыі, прылеглай да Плошчы Перамогі, «пераяздзе» ў мікрарайон Уручча-6. Міркуецца, што з новага парку на лінію будуць выхадзіць 200 тралейбусаў.

Рухомы парк машын увесь час абнаўляецца. Напрыклад, сёлетга за тысячу машын, да паслуг пасажы-раў 67 тралейбусных маршрутаў агульнай працягласцю 1440 кіла-метраў. Напрыклад, нядзядна кіло-мэтраў у эксплуатацыю два маршруты па вуліцы Гарэцкага, якія злучылі Паўднёвы Захад і Сухара-ва. А да 2009 года ў Мінску адно-віць сваю працу тралейбусны парк № 1, які з тэрыторыі, прылеглай да Плошчы Перамогі, «пераяздзе» ў мікрарайон Уручча-6. Міркуецца, што з новага парку на лінію будуць выхадзіць 200 тралейбусаў.

Рухомы парк машын увесь час абнаўляецца. Напрыклад, сёлетга за тысячу машын, да паслуг пасажы-раў 67 тралейбусных маршрутаў агульнай працягласцю 1440 кіла-метраў. Напрыклад, нядзядна кіло-мэтраў у эксплуатацыю два маршруты па вуліцы Гарэцкага, якія злучылі Паўднёвы Захад і Сухара-ва. А да 2009 года ў Мінску адно-віць сваю працу тралейбусны парк № 1, які з тэрыторыі, прылеглай да Плошчы Перамогі, «пераяздзе» ў мікрарайон Уручча-6. Міркуецца, што з новага парку на лінію будуць выхадзіць 200 тралейбусаў.

Рухомы парк машын увесь час абнаўляецца. Напрыклад, сёлетга за тысячу машын, да паслуг пасажы-раў 67 тралейбусных маршрутаў агульнай працягласцю 1440 кіла-метраў. Напрыклад, нядзядна кіло-мэтраў у эксплуатацыю два маршруты па вуліцы Гарэцкага, якія злучылі Паўднёвы Захад і Сухара-ва. А да 2009 года ў Мінску адно-віць сваю працу тралейбусны парк № 1, які з тэрыторыі, прылеглай да Плошчы Перамогі, «пераяздзе» ў мікрарайон Уручча-6. Міркуецца, што з новага парку на лінію будуць выхадзіць 200 тралейбусаў.

Сяргей РАСКОЛКА.

Семінары КАЛІ з'яжджаюцца прафесіяналамі...

Учора ў канферэнц-зале сталічнай гасцініцы «Вікторыя» распачаў работу міжнародны семінар, прысвечаны паштowej рэфарме. Уздзел у ім бярэць кіраўнікі паштowych адміністрацый Азербайджана, Аргеніі, Грузіі, Казахстана, Кыргызстана, Малдова, Расіі, Таджыкістана, Узбекістана, Украіны, Эстоніі...

У праграме сустрачы вы-ступленні кіраўніка Дзяржкілі Фінляндскай сеткі федэральнага дзяржаўнага ўнітарнага прадпрыемства «Пошта Расіі» Канстанціна Гладкова, генеральнага дырэктара ААТ «Узбекістан почтасі» Рустама Камсымава, дырэктара эканамічнага развіцця «Пошты Фінлян-ды» Кале Тарыена і іншых. Непадробную цікавасць удзельні-цкі семінару выклікала і паве-давленне генеральнага дырэктара РУП «Белпошта» Аляксандра Чарніка. Абумоўлена гэта тым, што (паводле слоў на-месніка міністра сувязі і інфар-мацыянаў краіны Ніны Гаўры-лавай) Беларускай поштай абраны адзіна правільны курс — курс на развіццё інфарма-цыйных тэхналогій.

— Пытанні паштowej рэфармы і развіцця сеткаў важныя для ўсіх краін, — значыла ў пералыку кіраўнік дэпар-таменту выканкама Рэгіяналь-нага Садружнасці ў галіне сувязі Святлана Раўшнікава. — У Беларусі ж ёсць вынікі, якія рэ-альна можна ўбачыць, ёсць да-ведадзены ўсяго разгана. Прынамсі, у галіне паліцыйнага якасці, укаранення сучасных тэхнало-гіяў, паліцыйнага сістэмы кра-інавання... Работу ўраджае сур'ез-нымі прадуманымі тэзмамі... Зразумела ж, цікавымі для ўсіх удзельнікаў семінару.

Паводле слоў генеральнага дырэктара РУП «Белпошта» з. Чарніка, у краіне і насамрэч зроблена вельмі многае для таго, каб да самай аддаленай пошты давесці самыя сучасныя тэхналогіі.

— Калегі з іншых краін, — значыла Аляксандра Іваноў-на, — здзіўляюцца, што ў нас нават у невялічкіх вёсках ста-яць кам'ютары, што кліент усюды — і ў сталіцы, і дэлька ў глыбіні — мае аднолькавы сэрвіс, што мы не памянаем кожнасць прадастаўляемых паслуг, не пагаршаем якасць абслугоўвання... Але ж і нам ёсць чаму паўчыцца ў іншых, што вельмі важна, калі з'яжджа-юцца прафесіяналы.

Сярод ганаровых гасцей се-мінара — прадставінікі Сувет-нага Паштowej Саюза (Валду-ра Шмерак, Яні Масак, Рудзі Жа-вара, Дзвід Мідоў), Лтвы, Швей-царыі, Нідэрландаў, Кітаю...
Вялянціна ДОУНАР.

А на мой погляд...

Да розыгрышаў прызоў, скідак ставімся крытычна. Але пры выпадку ад іх не адмаўляемся

Куфел для піва, гадзінік, тэлевізар, кам-п'ютар, нават паездку ў замежную краіну ці шыкоўны аўтамабіль зараз можна не толькі купіць, але і атрымаць бясплатна.

Дакладней, выйграць у адной са шматлі-кіх рэкламных акцый, якія апошнім часам актыўна пачалі праводзіць многія вытвор-цы або прадаўцы. Для гэтага дастаткова на-быць які-небудзь тавар, запойніць картку і — чакаць, пакуль Фаргуна табе ўсімхне-ца. Вядома ж, выйграюць адзіні, але ж і прызы дастаюцца ім у якасці бонуса да ўжо самастойна набытай рэчы. Зрэшты, існуе і

Ларыса ЗАХАРАВА, пенсіянерка, г. Мала-дзечна:

— У нашым горадзе такіх рэкламных лістовак на ўдзел і права скідак у паштowej скрыні не кідаюць. Таму ў акцый-розыгрышах мы не ўдзель-нічаем. Хоць ведаю, што, напрыклад, вытворцы піва і ёгурта іх праводзілі. Але піва ні я, ні мой муж не ўжываем, ёгурт канкрэтнай фірмы такса-ма не купляем. Гэта яшчэ адна прычына. А воў скідак сапраўды пры магчымым карыстаемся, асабліва на тавары працяглага карыстання. Не-калькі гадоў таму набылі тэлевізар вялікі са скід-кай, нядзядна ўнуку са скідкай жа набылі абутак айчынай вытворчасці.

Ігар ЛАПЦЕНАК, намеснік міністра інфар-мацыі:

— Я выхоўваўся ў іншыя часы, таму да ўсіх гэ-тых акцый-розыгрышаў прызоў стаўлюся не кі-даючы, дык, прынамсі, крытычна. Памятаецца, некалі было меркаванне, што рэкламуючы най-перш тое, што не змагі прадаць? У рэкламе я бачу сэнс толькі тады, калі яна сапраўды даво-дзіць да чалавека нейкую патрэбную і канкрэт-ную інфармацыю, напрыклад, што з'явіўся воў-такі тавар, але выбар усё роўна павінен быць за чалавекам. Зразумела, у названых вамі розыгры-шах прызоў асабіста я не ўдзельнічаю. А воў дзе-ці раз-розу да сябе іх не ўдзельнічаю. А воў дзе-ці значных дадатковых выскідаў. Да скідак зноў жа стаўлюся крытычна, бо добра ведаю, як яны ча-сам з'яўляюцца. Умоўна кажучы, набываецца та-вар за 100 долараў, выстаўляецца цэна ў 300, а потым робіцца скідка да 150. Але калі рэч до-бра, якасная, тым больш ад вядомага айчыннага вытворцы, дык чаму б і не? Колькі гадоў таму я для маці набыў са скідкай, падаецца, у 10 пра-

«бяспройгрышы» варыянт — можна скарыстацца шматлікімі скідакмі пры пакуп-ках. Нездзе яны маюць сезонны характар, дзесці скідкі залежаць ад сумы набытага та-вару, у некаторых выпадках дастаткова прад'явіць выразаны з газеты ці кінуты ў паштowej скрыню спецыяльны купон на скідкі і г.д.

А вы ці члены вашай сям'і берале ўдзел у такіх рэкламных акцый-розыгрышах прызоў (калі так, з якім поспехам)? Ці карыстаецеся магчымаасцю атрымаць скідкі на той ці іншы тавар?

цэнтаў, тэлевізар. Думаю, у такіх выпадках рэкла-мныя акцыі адбываюцца яшчэ і нейкую сацыяль-ную ролю.

Аляксей ХАСЯНЕВІЧ, работнік «Нацыяналь-нага аэрапорта Мінск»:

— Брат мой некалі выйграў шыяны посуд пад-час такога розыгрыша. Маці адраўляла абгорты ад бульбінных кубікаў, але безвынікова. Сам я ўвес-ну «купіўся» на акцыю аднаго прадаўца кавы, па-чаў збіраць мембраны ад ёмістасцяў. Не тое каб спецыяльна, але раз купіў каву, чаму б і не? Не-калькі разоў спецыяльна пад'язджаў у месцы вы-дачы прызоў, але абданых кубачкаў усё не было (на галоўны прыз — аўтамабіль — я адразу і не разлічваў). Надакучыла, адраўбіць мембраны па до-звілі і забыўся на тую акцыю. Таму вельмі пазі-шчы, калі месцы праз чатыры па пошце атрымаў пасылкай тыя кубкі. Праўда, яны аказаліся не зусім такімі, як у рэкламе.

Юлія СТУДНЕВА, дачка гаспадыня, г. За-слаўе:

— Паехалі ў сталіцу няж з мужам набываць яму абутак. Выбраві, пайшлі да касы, а там гавораць: пакольні пакупка каштуе столькі, вам належыць па-дарунак — абутак — на гэтую суму. У жаночай за-ле выбрала ўжо для сябе красочны. Было так неча-кана і незапланавана, што напачатку крыху нават разгубілася. А потым прыемна, хоць, шчыра скажу, асаблівай патрэбы ў тых красочках не было.

Вялянціна БУРАК, старшыня Капыльскага сельскага Савета:

— Пра якія розыгрышы вы гаворыце? За пра-цы, за гаспадаркай не да таго. Хоць, пачкавай-це... Некалькі гадоў там бралі тэлевізар са скід-кай, беларускі абутак, калі ёсць такая магчыма-сць, сапраўды, таксама па меншым кошыце набываем.

Рубіну вядзе Мікола ДЗЬБЕЛА.

Аўтааказчык

НЕВЯДОМЫ «АВЕРДРАЙВ»
У зусім не маю вопыту эк-сплуатацыі аўтамабіля з аўтама-тычнай каробкай перадач. Пад-кажыце, ці можна адключыць альбо, наадварот, падключыць «авердрайв» падчас руху? Уво-гуле, як правільна карыстацца гэтай функцыяй?

Андрэй Жыбуль, Глуск
Спачатку колькі слоў пра тое, для чаго патрэбна функцыя «аверд-райв». У машын са звычайнай «ка-робкай-аўтаматам» умоўна прысут-нічаюць 4 перадачы. На першых трох машына набіраць разгон, на чацвёр-тай — ехаць з зааддзёнай хуткасцю. А воў «авердрайв», так бы мовіць, адмяняе чацвёртую перадачу і ўвесь час трымае аўтамабіль у стане па-стананнай функцыі да разгону. Та-му гэтую функцыю мэтазгодна вы-карыстоўваць толькі ў гарадскім рэ-жыме руху, калі даводзіцца часта спыняцца і разганяцца. За мекамі населеных пунктаў, на правых і роў-нах участках дарог, няма патрэбы ў такім рэжыме. Там «авердрайв» па-жарна адключыць, каб зменшыць шум матора ў салоне і скараціць расход паліва. Для гэтага неабяз-кова спыняцца. Падключыць і ад-ключыць памянёную функцыю можна і падчас руху аўтамабіля. Ніжэй па-грэзы для механізма каробкі пера-дач гэта не ўяўляе.

Аўтаколер

«ЧОРНЫ БУМ»
Намеснік аўтаматаў апош-нім часам упадабалі чорны ко-лер.
На думку спецыялістаў франк-фурцкага Інстытута лаку і фарб, мода на чорнае узнікла невяда-кова і зусім не звязана з дэпра-сіўным настроём аўтамагараў. Наадварот, спецыялісты сцвяр-джаюць, што чорныя аўто выклі-каюць у вадзіцель ўвупэначасце і сабе, і лічацца сімвалам сілы, рас-кошы і шляхетнасці. Між іншым, кіраўнікі большасці краін сёння ад-даюць перавагу менавіта чорным «лімузінам».

Аўтарэкорд

«КУЛЯ АД «Т»
Канструктары амерыканскай кампаніі «Shelby Supercars» стварылі самы хуткі ў свеце се-рыійны дарожны аўтамабіль.
«Суперкар», які мае назву «Ultimate Aero TT», на ўчастку 12

Аўтапарала

СЦЕРАЖЫЦЕСЯ ЛІСЦЯ!
Восенню вялікую пагрозу на дарозе ўяўляе лістава.

С

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ

ГАЗЕТА ДЛЯ ВЫБАРШЧЫКАЎ
І ДЭПУТАТАЎ
МЯСЦОВЫХ САВЕТАЎ

19 верасня
2007 г.
№ 36 (90)

КАПЕЙКА РУБЕЛЬ БЕРАЖЭ «ЗАЛАТЫЯ» ДРОВЫ?

У камунальных службаў — «гарачыя дзянькі»: актыўна вядзецца падрыхтоўка да ацяпляльнага сезона. Сёлетняя сітуацыя асабліва складаная: трэба забяспечыць людзей цяплом, адначасова выканаць палажэнні Дырэктывы № 3, дзе гаворыцца аб эканоміі энергаўжывання, і паралельна з гэтым працягваць перавадчыць кацельні на газу на мясцовыя віды паліва (МВП). Задачы перад ЖКГ пастаўлены няпростыя. Пры іх рэалізацыі ўзнікае шэраг праблем. І далёка не ўсе з іх камунальнікі ў стане вырашыць самастойна. Абмеркаванню найбольш вострых пытанняў быў прысвечаны чарговы выязны тэхнічна-эканамічны савет, арганізаваны Мінісцтвам абласным унітарным прадпрыемствам «Упраўленне жыллёва-камунальнай гаспадаркі» на базе Клецкага раёна.

Фота Уладзіміра АРОХАВА

Прыкладна палова цэпласетак, якія маюць на сваім балансе камунальнікі сталічнай вобласці, размяшчаюцца ў сельскай мясцовасці. Падтрыманне іх у рабочым стане патрабуе сур'ёзных затрат. Як гэта выглядае на практыцы, удзельнікі савета пачыталі на прыкладзе ўска Янавічы, дзе наведлі ўчастак замены цэпласетак на папярэдняе ізаляваныя трубы (ПІ-трубы) і мясцовую кацельню.

Паводле слоў галоўнага энергетыка РКУП «Клецкая ЖКГ» Мікалая Якубенкі, на баланс яго арганізацыі знаходзіцца 36,6 км цэпласетак, 50 працэнтаў з якіх — менавіта ў сельскай мясцовасці.

— Янавічы знаходзяцца надалёка ад горада, а вось астатнія нашы аб'екты размяшчаюцца за 30 км і болей, — патлумачыў галоўны энергетик, — туды мы дабіраемся на сваім транспарце. Выконваем поўнае абслугоўванне цэпласетак: займаемся прафілактыкай, рамонтам, прамыўкай і г.д. У тым ліку ў спіс нашых абавязкаў уваходзіць і замена старых труб на папярэдняеізаля-

ваныя. У сярэднім знос труб цэпласетак на сваім балансе складае 57 працэнтаў. Па горадзе гэтая лічба крыху меншая — 47 працэнтаў, у сельскай мясцовасці яна вагаецца ад 51 да 63 працэнтаў.

— Дзякуючы Міністарству ЖКГ менавіта на цэплавую сетку нам выдаткавана 3,6 млрд рублёў бюджэтных пазыкі, — паведаміў удзельнікам тэхнічна-эканамічнага савета генеральнага дырэктар абласнога унітарнага прадпрыемства «Упраўленне ЖКГ» Аляксандр Жураўскі. — Класіфікацыя і мяняць трубы на папярэдняе ізаляваныя мы будзем круглы год, незалежна ад ацяпляльнага сезона.

— Сяньня — водаправод, заўтра — жыллёвы фонд

Як запэўніў нас старшыня Чырваназорскага сельсавета Савета дэпутатаў Рыгор Масло, асаблівых праблем у падрыхтоўцы да новага ацяпляльнага сезона ў Янавічах, як і ў цэлым у сельсавеце, няма.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

АЛЕГАВА КРЫНІЦА

Ёсць куточкі на нашай зямлі, якія не толькі асобныя людзі — цэлыя вёскі наведваюць. Крыніца за вёскай Язна Міёрскага раёна прыцягвае да сябе процымі цікаўных, хоць схавалася яна ад людскіх вачэй далёка ў лесе. Алег Вайцяховіч быў адным з тых, хто ўпарадкаваў і саму крыніцу, і прылеглаю тэрыторыю, зрабіў, каб вада збіралася ў драўляны зруб, а потым струменямі біла ў розныя бакі. Настаўнік па адукацыі, ён з любоўю ставіцца да ўсяго прыгожага і наколькі можна, сам стварае прыгажосць. Двойчы на год каля крыніцы адбываюцца фестыві, у якіх Алег заўсёды бярэ ўдзел. Ён лічыць, што на тэрыторыі Язненскага сельсавета, а можа і ўсёй Міёршчыны гэты куточак самы прыгожы.

Фота Аляксандра КЛЕШЧУКА

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ ЦІ НЕ ПЕРАСОХНЕ «МАЛОЧНАЯ РАКА»?

Аб тым, што асабістая (прыватная) падсобная гаспадарка з'яўляецца сур'ёзнай падмогай для вясковай сям'і, жыхары Васільеўскага сельсавета ведаюць добра. Таму і шчыруюць на сваіх уласных палетках і падворках: вырошчваюць агародніну і садавіну, даглядаюць жывёлу. Асабліва месца тут займае продаж лішкаў малака дзяржаве. Пачатак быў пакладзены сельвыканкамам у 2001 годзе, што хутка стала прыносіць прыбытак як уладальнікам жывёлы (здатчыкам малака), так і ўказанаму органу мясцовай улады. Напрыклад, за «малочныя» грошы сельсавет набыў камп'ютар і аўтамабіль «Масквіч». Паўныя сумы пайшлі на добраўпарадкаванне населеных пунктаў.

— Сям'я Леаніда і Надзеі Пахуновых, — расказвае старшыня Васільеўскага сельсавета Аляксандр Юр'еў, — трымае пяць кароў. Летас Пахуновы здалі кароў 22 тон малака, а сёлета ўжо 18 тон. У Валяціны і Уладзіміра Дрынеўскіх і сям'і Надзеі Андрэянавай — па тры каровы. Атрымаўшы ад продажу дзяржаве малака грошы дапамагаюць ім разлічвацца за вучобу дзяцей. Нялішня капейка і ў астатніх вясцоўцаў, хто даглядае жывёлу.

Сельвыканкама па збыццю лішкаў малака і выдаў распарадкаванне «Аб закупе сельскагаспадарчай прадукцыі ад насельніцтва». Ужо ў 2003 годзе жыхары раёна прадалі дзяржаве 2300, а ў наступным — 2794 тоны лішкаў малака. Рост, як кажуць, быў вядоўчы... Але ў 2005 і 2006 гадах пачаўся спад.

Тое ж самае адбылося і ў Баршчэўскім, і ў Кармянскім сельсавеце, са старшынямі якіх Тамарай Фраловай і Пятром Цыбранковым я пагутарыў. Кіраўнік Добрунскага райсавета дэпутатаў Міхаіл Каўноў адзначыў, што гэта з'ява заканамерная: вёска старэй, моладзь хоча жыць «па-гарадскаму», і не хоча абцяжарваць сябе доглядам жывёлы, крыўне нізкімі тэмпамі вядзюцца перазаляжэнне пашуў для прыватнага сектара і г.д.

Ад сябе я дадаў бы яшчэ і талковую прычыну. Калі існавалі калгасы, падмога пенсіянерам у іх

гаспадарчых справах ажыццяўлялася, як гаворыцца, па п'янай праграме. У выніку рэфармавання калгасы ператварыліся ў СВК (сельскагаспадарчыя вытворчыя кааператывы), і сёння яны клапоцяцца толькі аб сваіх працаўніках. Пенсіянеры ж адыйшлі на другі план...

Маладзёшыня вясцоўцаў, гаворыць Юр'еў Яцухна, зараз маюць майчымаць браць зямлю да гектара, што многія і робяць. Трыццаць, а то і больш сотак яны адводзяць пад травы. У Пахуновых, напрыклад, з сарака сотак здабываецца сена, але яго для п'янай кароў мала. Таму сям'я купляе сена па 110 тыс. рублёў за тону ў СВК і мясцовага фермера. Пенсіянерам жа гэта не пад сілу. Таму пагалоўе кароў у прыватным сектары кожны год зніжаецца. Адноль і змяняюцца продажы малака ад свайскай жывёлы.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ШУКАЕМ ПРАЦУ

ЧЫМ ЗАНЯЦЦА Ў ЛЁЗНЕ?

Лёзненскі раён на Віцебшчыне — адзін з прыгранічных. Да абласнога цэнтру кіламетраў 40, а да расійскай Рудні — удава меней. Многія жыхары раёна штодзень працуюць у суседнім Руднянскім раёне на аналагічных прадпрыемствах. Некаторыя — «вахтавым шляхам»: гандлююць, будуюць, абслугоўваюць. Пры ўсім гэтым на радзіме адчуваецца дэфіцыт кваліфікаваных кадраў, праўда, у іншых сферах.

Афіцыйны ўзровень беспрацоўя на Лёзненшчыне — 1,1 працэнта. У Лёзнене працуюць каля 6,6 тыс. чалавек, а ва ўсім раёне прыкладна 19,6 тыс. Чаму дзесяткі людзей вырашаюць працаваць за мяжой? Едуць на вялікія грошы? Кіруюцца іншымі прычынамі?

— Тэма гэта, вядома ж, няпростая, — адзначыла мне суразмоўца, якая прадстаўляюць органы мясцовай улады. — Мы ж не можам нічога забараніць. Людзі самі выбіраюць месцы для свайго працаўладкавання. Кожны шукае, дзе лепш.

— Я раней працавала на лёзненскім малакавазаводзе, — расказвае мне жанчына, якая працуе зараз у Рудні. — Наш завод калісьці не меў праблем, а пасля разбурэння СССР пачаліся завышэнні і скарачэнні. Гадзі два таму лёзненскі завод стаў філіялам віцебскага ААТ «Малако». Сваёй гандлёвай маркі, зразумела, у лёзненскіх вытворцаў малака няма... А ў расійскім Руднянскім раёне аналагічнае прадпрыемства толькі развіваецца. Быў час, нашы людзі вельмі актыўна пастаўлялі туды малака са сваіх падворкаў. Ды і ў суменьнях спецыялістаў руднянцы мелі і маюць патрэбу. Чаму не працаваць на прыбытковым прадпрыемстве? На жывец заробку хапае. І галава больш не баліць ад пытання, чым заняцца ў Лёзнене. Жанчыне, безумоўна, больш складана знайсці работу. А з Рудні нават аўтобус спецыяльны за насі прыязджае. Раніцай завозяць у Расію на работу, пасля працоўнай змены прывозяць дадому...

Як расказалі мне мясцовыя жыхары, працуючы ў Руднянскім раёне і былыя рабочыя кансервавага гароднінасушыльнага завода. Камерцыйныя структуры блізкага замежжа таксама ахвотна бяруць на працу спецыялістаў, якія засталіся за варотамі роднага беларускага прадпрыемства.

Сітуацыю пракаментавала начальнік упраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне насельніцтва Лёзненскага райвыканкама Вольга Яўсеенка:

— Калі мы вывучалі сітуацыю на рынку працы Лёзненшчыны, прыйшлі да высновы, што ёсць дзесяткі людзей, якія нідзе ў нас не працуюць, але ж і не становяцца на ўлік. Яны заявілі, што знайшлі работу ў Расіі.

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ДИАЛОГ

ПОВЕРНУТЬСЯ ОТ «ОБЩЕГО» К КОНКРЕТНОМУ, или Еще раз о повышении роли местных Советов

— После выхода Указа, когда мы с вами в первый раз обсуждали эту тему, я говорил: давайте подождём хотя бы полгода... Если честно, сам волновался, переживал — будут ли позитивные подвижки в работе? И вот, по прошествии определенного времени, могу однозначно сказать, что в основном удовлетворен многими моментами. Конечно, нельзя утверждать, что все радикально поменялось. Но, на мой взгляд, Советы все-таки стали заниматься многими проблемами как территорий, так и населения более конкретно и при этом более конструктивно.

Во-первых, сегодня они получили поддержку — и моральную, и финансовую. Хотя относительно последней со мною, наверное, кое-кто стал бы спорить. Да, количество денег в «кошелёк» Советов пока, может быть, не увеличилось. Но даже то, что им наконец создали необходимую материальную базу и условия для работы: дали машины, оргтехнику, средства связи — уже многого стоит. Сегодня и зарплата председателя сельсовета пересмотрена в сторону увеличения, что, согласитесь, тоже немаловажно. А главное — у органов местного самоуправления расширилось наличие реальных властных полномочий. Одновременно им в руки даны механизмы, с помощью которых эти полномочия можно реализовать.

Еще один важный момент — Указ создал необходимые предпосылки для более полного, плодотворного взаимодействия между органами местного самоуправления, с одной стороны, и органами государственного управления, министерствами и ведомствами, с другой. Последние стали больше внимания уделять именно низовому уровню — начали чаще выезжать на места, помогать. Это касается и коммунальщиков, и дорожников, и энергетиков, и финансистов... Не скрою, такое взаимодействие получилось не сразу. Первое время после выхода Указа некоторые ведомства еще раскачивались. Но дело конкретно сдвинулось с места, когда на уровне председателя Совета по взаимодействию органов местного самоуправления Геннадия Новичкова провели «круглый стол», куда были приглашены председатели област-

Обычный сельский житель, не посвященный в тонкости и нюансы работы первичного звена власти (сельских Советов), вряд ли заметит перемены, произошедшие за последние полгода в деятельности этой системы. Да что там сельчанин... Рискну предположить, что и сами председатели сельских Советов далеко не в полной мере осознали, что живут уже по несколько иным «правилам». Эти «правила», а точнее, новые условия работы определил Указ Президента от 12 января 2007 года № 21 «О повышении роли органов местного управления и самоуправления в решении вопросов жизнеобеспечения населения». То есть, на протяжении восьми месяцев Советы на местах перестраивали свою работу в соответствии с новыми требованиями.

С вопроса о том, по каким направлениям, обозначенным Указом, уже есть существенные подвижки, а где реализация документа прокубсовывает, мы начали разговор с начальником управления по взаимодействию с органами местного самоуправления Секретариата Совета Республики Алексеем СТЕПАНЕНКО.

ных и Минского городского Советов депутатов, группа заместителей председателей облисполкомов и руководителей райисполкомов, министры и руководители ведомств, ответственные за реализацию тех или иных положений Указа. Мы подняли там три вопроса — по дорогам, по водообеспечению и по наружному освещению сельских населенных пунктов. Поговорили, обменялись мнениями, поспорили... В процессе дискуссии возник еще один вопрос — наполнение бюджета. После «круглого стола» было подготовлено письмо на имя премьер-министра с изложением существующей ситуации: да, инвентаризация дорог и систем водоснабжения в основном осуществлена, а вот передача их соответствующим специализированным организациям — пока нет. После этого Совмин дал указания соответствующим госструктурам принять меры по обеспечению реализации Указа. Сейчас финансисты думают, как под все это найти и выделить деньги, как Советы поддерживать. Мне в этом плане знаете что импонирует? Все объединили для решения поставленной задачи. Нет равнодушных, нет тех, кто отмахнулся бы и ушел в сторону. И надо отметить, что процесс этот пошел.

В свою очередь, и Советы стали более активно брать на себя решение местных проблем. Не все, конечно. Здесь многое зависит от человека. Есть председатели, которые как работали, так и работают, но таких немного. Хорошо, что Указ вышел на-

Фота Марыя ЖУЛИНСКІ

кануне выборов в местные Советы депутатов — это значительно повлияло на авторитет органов местного самоуправления. Произойти достаточно серьезная ротация кадров — не только на первичном уровне власти, но и в районных Советах. Туда пришли люди с новым мышлением, готовые и умеющие работать с населением, и это уже ощущается.

Ведь Указ по большому счету для чего принимался? Для чего все эти положения разрабатывались? Чтобы несколько разгрузить Советы, то есть освободить их от не свойственных им функций, предоставить возможность больше работать с населением и тем самым глубже изучать и разрешать возникающие проблемы его жизнедеятельности. Одним словом, своевременно реагировать на вызовы времени.

— Насколько активно сельские Советы подавали уточнения по своим бюджетам? Для чего это было нужно?

— К сожалению, ряд руководителей Советов так и не разобрались до конца со своими бюджетами, не довели эту тему до логического завершения. Здесь я в какой-то мере виню районные Советы — им необходимо было привлечь к этой работе специалистов из числа работников финансовых отделов. Нужно отдать должное в этом плане Минфину — они сделали свои разъяснения, разослали их по областям. Но финансовые отделы на уровне районов далеко не везде проработали эту тему до конца. А ведь Советы первичного уровня прежде всего сами должны быть заинтересованы в более четкой конкретизации своих бюджетов и наличии реальных источников его наполнения, в том числе и на перспективу. Прежде всего в их интересах, при этом впервые, Указом Главы государства достаточно четко и конкретно определены доходные источники и расходные полномочия Советов первичного уровня. Это сделано с целью дать им материальные возможности решать те или иные задачи. Но в силу каких-то причин — может быть, инертности или недопонимания — некоторые до этого так и не дошли.

(Окончание на 2-й стр. «МС».)

ОТКРЫТЫЙ ФОРУМ ПОДВИЖЕК БЕЗ ИНИЦИАТИВЫ НЕ БЫВАЕТ

Указа Президента Республики Беларусь № 21 «О повышении роли органов местного управления и самоуправления в решении вопросов жизнеобеспечения населения» на местах ждали давно. Ведь чего скрывать, высказывались в пылу дискуссий мнения и о том, что Советы первичного уровня изжили себя, выработали свой ресурс...

Но при этом авторы подобных утверждений забывали, что именно сельские и поселковые Советы и соответствующие исполнительные комитеты ближе всего стоят к населению, лучше других знают и понимают проблемы и запросы различных возрастных и социальных групп. Именно с этих Советов и начинается государственная власть. Это действительно первичный уровень.

В последние годы в нашем районе значительно укрепилась материальная база местных Советов. Все председатели имеют мобильную связь. Повсеместно внедрены компьютерные программы «Сельский Совет», эталонная база данных правовой информации. Все Советы обеспечены служебным автомобильным транспортом. За последние три года четыре наших Совета получили автомобили как призеры областного смотр-конкурса на лучшее благоустройство сельских населенных пунктов. Отмечу, что у нас в области смотр-конкурс проводится ежегодно, с участием всех председателей Советов первичного территориального уровня. Определяются победители по 12 номинациям, и большая честь — стать призером в этом смотре. Это очень хороший стимул. Ведь победителей определяет специальная областная комиссия с детальным анализом практической работы местных органов власти.

К лучшему изменился и внешний облик зданий Советов депутатов. Согласитесь, от этого во многом зависит и авторитет местной власти. Она во всем должна быть эталоном для населения. Как можно требовать от людей, чтобы они содержали в порядке свои усадьбы, если здание Совета, мягко говоря, примером в этом отношении не является? Только за последний год в трех Советах проведен капитальный ремонт административных зданий.

Конечно же, определяющим в деятельности местных органов власти являются компетенция и ответственность их руководителей, умение своевременно и в полном объеме решать злободневные проблемы жизнеобеспечения населения. Инициативно и творчески работает, к примеру, председатель Куропольского сельсовета депутат Елена Аксютин. Она образцово организовала выполнение в сельсовете Указа Президента Республики Беларусь № 70 о сокращении в сельской местности пустующих и ветхих домов. Скрупулезно, с неукоснительным соблюдением буквы закона осуществляются в Совете предусмотренные Указом административные процедуры. Недаром Елену Аксютин пригласили в июле текущего года на областной семинар-учебу председателей сельских и поселковых Советов депутатов Витебской области, избранных впервые. Много полезного для себя почерпнули новички из обстоятельного рассказа Елены Владимировны.

К слову, Куропольский, а также Дуниловичский сельские Советы являются в нашем районе базовыми по распространению позитивного опыта работы. Здесь весной текущего года прошли недельную стажировку три впервые избранные председателя сельских Советов депутатов.

В соответствии с Указом Президента Республики Беларусь № 21 внесены необходимые изменения в кадровый реестр председателя райисполкома, предусматривающие согласование с председателями посельских отделов кандидатур на должности руководителей организаций, расположенных на подведомственной территории. Несомненно, эта правовая норма позитивно повлияет на статус руководителя Совета, его авторитет. Председатель Совета является теперь на своей территории высшим должностным лицом. И не просто номинально, а фактически. Но хочешь повториться, что в первую очередь авторитет зависит от самого председателя, его принципиальной позиции.

Указ Президента Республики Беларусь № 21 предусматривает, что полномочия органов власти первичного уровня должны быть реальными, а не декларативными. Основной здесь являются финансовые ресурсы. Советам надо еще много думать о том, как укрепить свои бюджеты. Конечно, сложно сразу же активизировать новые доходные источники настолько, чтобы они уже сейчас обеспечили финансовую самостоятельность сельсоветов. Недавно на президиуме районного Совета мы слушали отчет Геннадия Урбаняна, председателя Камойского сельсовета депутатов — самого крупного в районе. Геннадий Челаславич уже просчитал, какой доход принесет сдача в аренду объектов коммунальной собственности, земельных участков, реализация бесхозяйного имущества. Приятно было убедиться, что председатель Совета видит перспективы в развитии предпринимательства, сети платных услуг, агроэкотуризма. И не просто видит, а активно ищет людей, кто будет этим заниматься.

В Лынтупском сельсовете начало работать отделение срочных бытовых услуг, где их оказывается 27 видов. Причем ветеранам труда — по фиксированным ценам.

При Воропаевском поселковом Совете, где председательствует Алексей Олихвер, эффективно действует хозрасчетное механизированное звено, помогающее населению в ведении личных подсобных хозяйств. Недавно обобщили опыт его работы и поставили задачу создать подобные звенья не только в агрогородках, но и при каждом сельском Совете. Хотя я лично склоняюсь к тому, что такие подразделения, как звено, лучше создавать при райбыткомбинатах и при ЖКХ.

С 1997 года в районе действует институт старейшин. Принятый недавно Примерным положением о старейшинах существенно расширил их права и обязанности, предусмотрено моральное и материальное поощрение лучших из них.

В Дуниловичском сельсовете деревня Калиты — самый удаленный населенный пункт. Здесь живет старейшина Славомир Калитинский. Его усадьбе присвоен статус «Дом образцового порядка», он держит большое хозяйство, является одним из лучших в области молокозаводчиков. Помогает сельчанам техникой, заботится о содержании пастбищ, доставке комбикормов, обслуживает своевременную уборку урожая на приусадебных участках. И вот результат — все без исключения жители деревни, в том числе и пенсионеры, держат скот, сдают государству молоко, другую продукцию. Отправляясь в дорогу по своим делам, старейшина учитывает просьбы сельчан, привозит лекарства, нужные людям товары.

В деревне Дедково сельчане избрали на сходе своим старейшиной Кузьму Сидоровича. И не ошиблись. Старейшина с душой относится к общественному делу, активно занимается благоустройством деревни. Благодаря его стараниям заасфальтированы улицы, установлены новые заборы, деревню украсил добротный остановочный павильон. В своей мастерской Кузьма Семенович безвозмездно изготавливает штакетник.

Так что главное в деятельности Советов депутатов первичного уровня — самим работать инициативно, генерировать идеи, превращая их в реальные подвижки в сельской жизни, и активно поддерживать людей думающих и ищущих, готовых взяться за интересные дела.

Виктор ОРЕХОВ,
председатель Поставакского районного
Совета депутатов.

Как можно требовать от людей, чтобы они содержали в порядке свои усадьбы, если здание Совета, мягко говоря, примером в этом отношении не является?

«ЗАЛАТЫЯ» ДРОВЫ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Большасць кватэр (яны ёсць яшчэ ў ёсцы Чырвоная Зорка) «сілкуецца» ад кацельняў, якія знаходзяцца на балансе мясцовай службы ЖКГ. «Што тычыцца прыватнага сектара, літаральна два тыдні таму мы разам з прадстаўнікамі аддзела сацыяльнай абароны райвыканкама праводзілі абследаванне па завозу паліва, — адзначаў старшыня. — Ніякіх пытанняў у насельніцтва тут не ўзнікае. Кожная заяўка аператыўна задавальняецца. Акрамя таго, з гарпаліва рэгулярна самі тэлефануюць, цікавяцца, ці ёсць заяўкі».

Асобныя дамы ў Янавічах выкупленыя, астатнія знаходзяцца на балансе мясцовага племзавода. У штаце прадрпрыемства ёсць спецыяльная бригада, якая «курурыцу» фермы, а пры неабходнасці абслугоўвае і жыллёвы фонд. Камунальныя службы таксама аказваюць жылцям шэраг паслуг — платна. «Мы з задавальненнем перададлі б увесь свой жыллёвы фонд на баланс раённай службы ЖКГ, — прызначае старшыня сельвыканкама, — аднак яны прад'яўляюць нам вельмі шмат патрабаванняў».

«Мы паступова ідзем да гэтага, і ў асобных раённых прымаем на баланс жылы фонд, — пацвердзіў Аляксандр Жураўскі. — Безумоўна, пры наяўнасці неабходнай дакументацыі і выканання іншых умоў. Зараз, згодна з Указам Прэзідэнта № 21, займаемца прыняццям на баланс усёй водаканалізацыйнай гаспадаркі ў сельскай мясцовасці. Толькі на аднаўленне ўсіх гэтых сетак неабходна затраціць 38 млрд рублёў і яшчэ 24 млрд у год спатрабіцца на іх утрыманне — гэта вялікія грошы і вялікія аб'ёмы работ. Мяркую, наступным этапам будзе прыняццё на баланс жыллёвага фонду. Трэба разумець, што сюды, у сельскую мясцовасць, акрамя ЖКГ ніхто не пойдзе. Значыць, з часам гэта возьмем на сябе мы».

У Чырвоназоркаўскім сельсаветае ўся водаканалізацыйная гаспадарка і аб'екты сацыяльнай сферы даўно перададзены на баланс адпаведных службаў і устаноў. Застаўся апошні (пазнева-палыны камбінат) і некалькі ўнутрыясковых дарог. Старшыня сельвыканкама заплануе, што да канца года і іх перадача будзе завершана.

«Лясная» праблема

Асноўная складанасць работы камунальнікаў Клецкага раёна — раскіданасць участкаў ЖКГ (іх аддаленасць адзін ад аднаго і ад цэнтральнай базы). — Раённым цэнтр у нас знаходзіцца практычна на мяжы раёна, — патлумачыў дырэктар РКПТ «Клецкая ЖКГ» Аляксандр Навіцкі. — Мораўскі ўчастак — за 40 км ад асноўнай базы. Адсюль — складанасці з кіраваннем, транспартныя расходы. Мы абслугоўваем вёскі Янавічы, Чырвоная Зорка, Кухчыцы, Туча, Снянка, Даматканавічы, Заастравечча, Морач, і ў кожнай — розная ступень нашага балансу. У адных (як у Морачы, Заастравеччы) у нас «поўны комплект»: і жыллёвы фонд, і ка-

Участак замены труб у Янавічах.

цельня, і водаправод з каналізацыяй, і добраўпарадкаванне. У Янавічах з гэтага спісу «выпадае» жыллёвы фонд. У Тучы нашымі з'яўляюцца ацяпленне і водаканалізацыйная гаспадарка, у Даматканавічах — кацельня. Такая «шматгаліновасць» накладвае свой адбітак, патрабуе трымаць шмат спецыялістаў, хоць мы імкнёмся там, дзе магчыма, абыходзіцца меншым штатам. Напрыклад, начальнік кацельні ў Сінаўцы адначасова адказвае і за кацельню ў Тучы. Калі гаварыць пра падрыхтоўку да зімы, адзначу, што лес у нашым раёне ёсць, але яго мала, — гаворыць Аляксандр Навіцкі. — У нас адзін лясны сектар на два раёны (Клецкі і Нясвіжскі). Асноўныя лясны масівы знаходзяцца за вёскай Морач. Мінімальнае плячо падвозу — 50 км, а ў сярэднім — каля 70 км. Праблемай з'яўляецца і адсутнасць спецыялізаванага транспарту для нарыхтоўкі дрэў (возім іх на бартавых машынах, на самазвалах). Атрымліваецца, што дрэвы для Клецкай ЖКГ самыя дарагія від паліва.

Тым не менш, адзначаў Аляксандр Навіцкі, пакуль што альтэрнатыўныя дрэвам няма. Аднаўленне ад вуглевадародных відаў паліва — гэта дзяржаўная ўстанова, і кляцкі камунальнікі яе прытрымліваюцца. Усе дрэўняныя кацельні, што на балансе ЖКГ, даўно перададзены на дрэвы, аднак пры ацяпленні жыллёвага фонду дрэвамі ўзнікаюць пэўныя цяжкасці.

— Пры выкарыстанні дрэў існуюць праблемы запалення: на распыленне і праграў сістэмы патрэбны пэўны час. У газавых кацельнях усе гэтыя этапы працякаюць хутчэй, а значыць, ёсць магчымасць больш поўна задавальняць патрэбы спажывцоў.

Лічы — рэч перакананая

Кацельня ў Янавічах працуе на газе. Раней яна належала племзаводу «Чырвоная Зорка», а ў 2002 годзе была перададзена на баланс раённых камунальнікаў. Паводле слоў начальніка кацельні Аляксандра Жукоўскага, праектам было прадуладжана на гарачае водазабеспячэнне спажывцоў. Усё неабходнае абсталяванне ў наяўнасці, аднак першалачаткова не быў пракладзены трубаправод, таму гарачую ваду для насельніцтва кацельня не падае. Ад кацельні «сілкуюцца цяплям» вёскі Янавічы і Чырвоная Зорка.

Апошнім часам нашу службу пастаянна крытыкуюць за марудны пераход на мясцовае паліва, — расказвае Аляксандр Жураўскі. — На пасяджэннях аблывыканкама нам рэгулярна наракаюць за невыкананне даведзеных паказчыкаў. А мы селі і падлічылі сабекошт адной гі-

гакалорыі, атрыманай ад розных відаў паліва. У сярэднім па вобласці сабекошт адной гігакалорыі пры спалванні газу складае 87 тысяч рублёў (у Мінскім раёне — 83 тыс.), пры спалванні дрэў — 142 тыс. рублёў (у Мінскім раёне — 300,2 тыс.). Безумоўна, мы прытрымліваемся дзяржаўнай стратэгіі па выкарыстанню мясцовых відаў паліва, аднак любя крок павінен быць эканамічна абгрунтаваным. Там, дзе ў нас мала лясцоў і высокая шчыльнасць газіфікацыі (як у Клецкім і Нясвіжскім раёнах), трэба ўкараніць новыя распрацоўкі, і за кошт перадачы тэхналогіі скарачаць удзельную норму спажывання газу. Можна перайсці на блочна-модульныя кацельні, якія максімальна набліжаны да спажывца і дазваляюць пазбегнуць страт цяпла ў цяпласетках, заманіць старыя трубы на папярэдняе ізаляваныя. Зараз мы разглядаем магчымасць вытворчасці і выкарыстання пілетай. (Пілеты — аплікі і рэшткі драўніны, спрэсаваныя ў гранулы па асобай тэхналогіі, маюць высокую энергаэфектыўнасць. — I.M.). Сапраўды, пакуль альтэрнатыўныя мясцовыя віды паліва няма, аднак атрыманая за кошт яго спалвання гігакалорыя не павінна быць стратнай. Новы ацяпляльны сезон не стане сюрпрызам для службы ЖКГ.

Сёлета ў цэлым па рэспубліцы падрыхтоўка да ацяпляльнага сезона ідзе ў адпаведнасці з планам, — патлумачыў намеснік міністра ЖКГ Мікалай Ліпень. — Выконваецца значна больш аб'ём работ па ўсім накірункух: па перакладцы цяпларак, па рамонтнай кацельняга абсталявання, водаканалізацыйнай гаспадаркі, жыллёвага фонду і цэлым і яго асобных канструкцыйных элементаў. Я перакананы, што ацяпляльны сезон не будзе для нас нечаканасцю і ацяпленне з'явіцца ў дамах своечасова.

Што датычыцца тарыфаў па ацяпленні, Мікалай Станіслававіч нагадаў, што іх рост у мехмах 5 долараў ужо адбыўся на пачатку года, і запэўніў, што новава павышэння да канца года не чакаецца.

Інга МІНДАЛЁВА.
Клецкі раён.

(Окончание. Начало на 1-й стр. «МС».)

— А тем, кто дошел, это что дело?

— Дало или не дало — говорить об этом пока преждевременно. Тем более, что бюджет следующего года еще только формируется. Вместе с тем, по моему мнению, уточнения по бюджетам сельсоветов — это не просто необходимость, а жизненная потребность. Это своего рода механизм для решения местных проблем. Если я знаю, откуда «произрастает» мой бюджет, то я могу в этих рамках что-то конкретное делать уже сегодня для последующего расширения и укрепления налоговой базы.

Недавно мы посетили Шкловский район, побывали в Александровском и Рыжковичском сельсоветах. Кто лично мне понравилось? Здесь у председателей есть четкое представление о том, кто и за что на их территории отвечает, у кого и что находится на балансе. При таком подходе и с других спросить можно, и за свое сполна ответить.

Если я буду знать, что у меня, к примеру, имеется 198 колхозцев, 3 полигона твердых бытовых отходов и 4 кладбища — это и есть та «конкретика», с которой я должен работать. И под это мне нужны какие-то деньги, ведь колдцы чистить надо, содержать полигоны, на кладбищах — порядок поддерживать... Вот этой конкретикой мы и должны пользоваться. Не может Совет отвечать за «все» — в результате получается обезличка. Я доволен, что за последние годы нам вместе удалось несколько поменять мышление председателей Советов, повернуть их от «общего» к конкретному.

Вот, допустим, на территории сельсовета есть магазин. Кто определяет рамки его работы? Вышестоящая организация? Нет, соответствующий исполком и Совет. Во время посевной или уборочной он

может изменить этот график, сделать его более удобным для людей. То же и с расписанием движения автобусов, работой ФАПов... Здесь даже дополнительных финансовых затрат не требуется. У нас на некоторые привычки годами «не высовываться», не проявлять никакой инициативы, сомневаться — а надо ли, а можно ли? Так вы же свое дело делаете, причем, в интересах людей, и законодательство на вашей стороне.

И еще один важный момент: необходимо больше работать с населением, более активно привлекать его к решению местных проблем. Когда человек сам на практике с этим сталкивается, он перестает обвинять власть в том, что она поступает так, а не иначе. Всех тех активистов (не на словах, а на деле), которые собираются у колхозцев и говорят, что «нужно было бы сделать по-другому», видимо, следует смелее выдвигать в старосты, в состав уличных, сельских и домовых комитетов. Пусть реализуют свои идеи.

Вы говорите, кто-то критикует указ... Но ведь многие годы в этом направлении вообще ничего не делалось! Позитивные подвижки появились только в последние 5—7 лет. А этот документ, образно говоря, развязал руки многим. В принципе, он дал исчерпывающий ответ на все вопросы, в том числе и на финансовые. Но для этого — возвращаясь к тому, с чего начинал — каждый должен свой бюджет просчитать, чтобы знать, сколько и для чего ему нужно.

— Председатели сельских Советов — те, с кем приходится разговаривать, — считают, что сегодня реально работают только старые источники доходов — налоги на землю, на недвижимость, госпошлина... И практически не работают

новые, определенные Указом.

— Или они не ищут новые? Значит, им вполне хватает имеющихся финансов... На мой взгляд, это происходит потому, что Указ № 21 рассчитан на руководителей не сегодняшнего, а завтрашнего дня. Сегодня сельские Советы практически не проводят должной работы по созданию новых небольших предприятий, внедрению новых видов деятельности и услуг на селе, развитию агро- и экотуризма. Сразу говорят: не полу-

Если вы соберете деньги и ничего не сделаете, то в следующий раз вам уж точно никто ничего не даст.

читается... А если и работают в этом направлении, то очень робко. А почему? Ведь создание подобных производств поддерживается законом. Надо этой темой заниматься, искать, думать, работать с населением.

— А есть примеры, где Советы и исполкомы получают какие-то деньги в соответствии с новыми положениями Указа?

— Ну, «получают деньги»... Хорошо, что хоть думать начали в этом направлении. Да и то далеко не все и не везде.

Да, сегодня сельский Совет депутатов не имеет права устанавливать местные налоги и сборы — но, по крайней мере, к решению каких-то вопросов он может привлечь общественность.

Вот пример. В деревне Бастыль Лунинского района в свое время решался вопрос о том, как ухаживать за кладбищем. Люди собрались на сход и решили «вскладчину» содержать смотрителя — пожилого человека, пенсионера... Теперь на

кладбище порядок, все довольны, тема закрыта.

Конечно, не всегда вопросы, касающиеся добровольных взносов, решаются гладко. Здесь нужно думать, от кого должна исходить инициатива. Вряд ли от председателя Совета. На его месте я не занимался бы таким вопросом лично: для этого есть старосты, они должны проводить работу «изнутри». А предложение председателя Совета может быть расценено как очередное «давление».

Но если вы соберете деньги и ничего не сделаете, то в следующий раз вам уж точно никто ничего не даст.

— Вернут ли сельским Советам подоходный налог?

— Этим занимается Министерство финансов. Как я понимаю, подоходный налог — своего рода стимул для развития местного производства. Но даже в ситуации, когда этот налог в сельсовете не остается, Указ отвечает на вопрос, как и за счет чего можно компенсировать местный бюджет.

— Поясните, пожалуйста, что в конечном итоге передадут сельсоветы на баланс дорожных специализированных организаций — только дороги или улицы тоже?

— В решении этого вопроса мы очень хотели бы добиться единого подхода, вот почему и обратились с письмом в Совмин... Сегодня в областях поступают заявки совершенно по-разному, но я думаю, что это временные трудности. В соответствии с Государственной программой возрождения и развития села создаваемые агрогородки должны обеспечить все условия для жизни населения, но и для жителей прилегающих территорий. То есть, в агрогородках идет процесс создания филиалов районных предприятий жилищно-коммунального хозяйства, которые должны взять на

себя заботу о дорогах и улицах в том числе... Но сегодня взвалить на себя такую груз коммунальщики просто не готовы как технические, так и технологически, в то время как у дорожников для этих целей имеется соответствующая материально-техническая база, а также необходимый набор машин и механизмов. По-видимому, есть смысл пока передать улицы дорожным организациям... Но поскольку Главе государства возложил решение этой проблемы на облисполкомы, думаю, что они примут вполне грамотное и при этом достаточно взвешенное решение с учетом возможностей и особенностей каждого региона.

— Считаете ли вы эффективной работу недавно созданного Совета по взаимодействию органов местного самоуправления?

— Что касается моего мнения по поводу эффективности работы Совета по взаимодействию — скажу, что его создание заметно и ошутимо сблизило нас с органами власти на местах. Сотрудничество с местными Советами депутатов не на словах, а на деле приобретает более конкретный и конструктивный характер. Значительно больше внимания мы стали уделять изучению злободневных проблем и нужд регионов, а также поиску возможных путей их разрешения. Нам постоянно звонят председатели Советов различных территориальных уровней — консультируются, советуются по разным вопросам... Наличие Совета по взаимодействию помогает нам координировать наши действия в едином направлении, вырабатывать более или менее стройную систему взаимоотношений, активизировать работу местных Советов, а главное, влиять на процесс совершенствования законодательства. Этого, кстати, не отрицают и наши оппоненты.

Беседовала
Наталья КАРПЕНКО.

ЦІ НЕ ПЕРАСОХНЕ «МАЛОЧНАЯ РАКА»?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

Апошнім часам мой галаўны боль, — працягвае Юрый Мікалаевіч, — работа з малака зборшчыкамі. За чатыры гады збыліся пяць чалавек, а паддаць новага зборшчыка стала вялікай праблемай. У жніўні, напрыклад, адмовіўся ад гэтай справы Сяргей Цуканаў, колкі я ў ігравуючы яго. Аргумент ён выкаваў такі: мізэрная зарплата. За ліпень — усяго 132 тыс. рублёў. Пайшоў працаваць вяртаўніком у школу. Там і заробкі большыя, і работа спакэйнейшая. Зараз застаўся толькі адзін зборшчык малака, Геннадзь Козіцаў. Ды і той заяўляе: звольнюся. Што тады рабіць?

Гэту праблему акрэслілі і вышэйпавяжаныя старшыні сельсаветаў Тамара Фралова і Пётр Цыбранкоў. Таму па каментарыі з'яўляюцца да старшыні райсавета дэпутатаў Міхаіла Каунова.

— Гэта праблема ўзнікла не сёння, а значна раней, і звязана з тым, што плата за збор малака ад насельніцтва застаецца нязменнай з 15 сакавіка 2003 года і складае 55 тыс. рублёў за тону, хоць за гэты час стаўка першага разраду павялічылася з 28 да 65 тыс. рублёў. Аплата ж працы зборшчыкаў малака не магчыма павялічыць з-за адсутнасці сродкаў. І ў выніку іх зарплата за мінулы год склала ў сярэднім 140 тыс. рублёў за месяц.

Насельніцтва не выплываецца надбаўка да закупачнай цаны малака, хоць для сельгасарганізацый яна складае 30 працэнтаў. Старшыня райсавета дэпутатаў пісаў у вышэйшыя інстанцыі і прапаноўваў прадуладзець меры пашырэння дзяржаўнай падтрымкі — надбаўкі да закупачных цэн за малака з асабістых падсобных гаспадарак у залежнасці ад якасці прадавае-

май прадукцыі за кошт сродкаў фонду падтрымкі вытворцаў сельгасгаспадарчай прадукцыі.

У красавіку 2006 года райсавет атрымаў адказ з упураўлення харчовых рэсурсаў і перапрацоўкай прамысловасці Гомельскага аблывыканкама. У ім райсавету павялічылі аб'ём аб'ём закупак малака, і тады «сума выплат значна павялічыцца». Але як павялічыць аб'ёмы, якія пастаняна падаюць па прычынах, што не залежаць ад кіраўнікоў раёна?

У адказе паведамілася з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 21 сакавіка 2006 года № 379 выплата надбавак да закупачных цэн малака ад прыватнага сектара з улікам Кауновым рэспубліканскага фонду не прадуладжана і што Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання падрыхтавала «праект праграмы развіцця і падтрымкі асабістых пад-

собных гаспадарак грамадзян на 2006—2010 гады, які мае на ўвазе значнае павелічэнне закупачных цэн на малака і мяса, што набываецца ў насельніцтва».

Сёлета 20 жніўня выйшла ў свет пастанова Савета Міністраў краіны «Аб унясенні змяненняў у пастанову Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 4 сакавіка 2005 года № 243», дзе ўказана, што замест 382 рублёў за кілаграм здадзенага малака першага гатунку насельніцтва будзе атрымліваць 400 рублёў. Прыбавка, скажам, невялікая, але усё ж — зрух. Ды толькі радна радаваліся, бо гэта надбаўка за малака на Гомельшчыне ўжо адменена — як сельгасарганізацыям, так і насельніцтву.

Летась былі уведзены ў дзеянне дзяржаўны стандарт Рэспублікі Беларусь СТБ 1598-2006 «Малака каровіна. Патрабаванні пры закупках». Згодна з ім да

збору малака прад'яўляюцца пэўныя тэхнічныя патрабаванні — у прыватнасці, яны павінна быць ахалоджанымі да дзесяці градусаў. Але ці здольна насельніцтва зрабіць гэта? Вядома ж, не. Таму, напэўна, сельсаветам даводзіцца перадаць свае п'янаможы на збор лішкаў малака з прыватнага сектара (дарэчы, ніякай выгады большасць з іх ад гэтага зараз не маюць) іншым спецыялізаваным арганізацыям, у якіх ёсць халадільныя ўстаноўкі...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,
ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ,
УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:
МАЛАФЕЕЎ А. А.,
старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовому самакіраванню;
САСОНКА М. П.,
старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўнаму будаўніцтву, мясцовому самакіраванню і рэгламенту;
СЯЛІЦКІ В. С.,
старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў;
СІВАКОЎ В. А.,
старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;
ЯРКОВІЧ В. І.,
старшыня Круглянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК:
Наталія КАРПЕНКА.

Кантакты тэлефон 292-21-03.

Сяргей ГРЫБ.
Уздзенскі раён.

ЧЫМ ЗАНЯЦЦА Ў ЛЁЗНЕ?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)

У Рудно ў працягу тыдзень аўтобус возіць прыкладна 40 чалавек. Шмат прадрпрыемнікаў, і не толькі з нашага раёна, зарэгістраваны там. Яны адзначаюць, што ў Расіі больш прывабныя ўмовы для выдання бізнесу. Добра, што і ў Беларусі цяпер пачала надавацца ўвага гэтай сектары эканомікі. Праца ёсць і ў нас. Накіроўваем людзей для бясплатнага перанаўчання — не хапае даярак, механізатараў, трактарыстаў, работнікаў жывёлагадоўлі. Мы не ўсе хочучы перакваліфікавацца. А сярэд тых, хто ўжо мае неабходную спецыяльнасць, шмат залежных ад алкаголю.

Прытым што з Лёзненшчыны рабочая сіла ездзіць на працу ў Расію, ёсць ахвотныя з іншых месцаў пераехаць сюды. Паводле слоў Волг'я Яўсеенкі, штогод на Лёзненшчыну хочучы пераселіцца 2—4 сям'і. Дарэчы, ёсць сярод іх і віцэчане. Калі дасягаецца канкрэтная дамоўленасць, сям'я пераязджае за дзяржаўны кошт. Перасяленцы атрымліваюць прашовую падтрымку. Нагоды ва ўсіх розныя. Адны хочучы палепшыць жыллёвыя ўмовы. Другія страцілі працу ў вялікім горадзе і доўгі час не могуць знайсці аналігичную. Трэціх прываблівае больш высокі заробак, чым той, што мелі раней. А ёсць і тыя, хто хоча наогул пачаць свае жыццё, як кажуць, «з чыстага ліста».

Безумоўна, афіцыйная падтрымка ў развіцці такіх малых гарадоў, як Лёзна, дае надзею на перспектывы. Шкада, што на месцы ў дофінансаванні сур'ёзна бізнесменны, якія маглі б не проста кіесць адкрыць дзі пару чалавек працаўладкаваць... А вось бы лёзненцам такіх дзелавых людзей, як, напрыклад, у Паставах (мы пісалі ўжо пра пастаўскі мабільны цэнтр, дзе атрымалі рабочыя месцы сотні чалавек).

Значныя інвестыцыі — унутраныя і знешнія — могуць істотна палепшыць жыццё месцаў. Пры гэтым каб старыя прадпрыемствы сталі больш канкурэнтаздольнымі, не абмінуць аптымізацыі колькасці працаўнікоў. Гэтыя пытанні даводзіцца вырашаць уладам усіх узроўняў. Шкада, што не знаходзіцца сярод беларускіх дзелавых людзей патрыяты, якія маглі б падтрымаць прыгранічныя рэгіён і ўжо адсюль экспартаваць у Расію прадукты і тавары. Такія ініцыятывы, як вядома, заахвочваюцца рознымі дзяржаўнымі прэферэнцыямі.

Той жа малочны і кансервавы накірунак у вытворчасці прадуктаў харчавання вельмі запатрабаваны спажывцамі. Сухое малака з задавальненнем набываюць у Еўропе. І падрыхтаваная рабочая сіла ў Лёзне ёсць. Толькі работу давай...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Лёзненскі раён—Віцебск.

БУДНІ СЕЛЬСАВЕЦКІЯ

КАМ ПРАМІСЫ ЁСЦЬ... ЗАЎСЁДЫ?

Калі меркаваць па колькасці насельніцтва, то Уздзенскі раён лічыцца адным з самых маленкіх на Міншчыне. Прычым, як кажуць, з усімі «вынікаючымі наступствамі» — тут адсутнічаюць буйныя прадпрыемствы, ёсць шмат невялікіх і аддаленых вёсак, а значная частка мясцовых жыхароў ужо дасягнула пенсійнага ўзросту. Між тым, не сакрат, што разпорад менавіта падобныя акалічнасці становяцца падставой для ўзнікнення самых розных «сацыяльных пытанняў». І часам для іх вырашэння трэба ісці на па-сапраўднаму нестандартныя крокі.

У пошуках праблемных кропак

Для таго, каб паведаміць аб той ці іншай праблеме, ёсць розныя шляхі, варта ўзгадаць, прынамсі практыку выездаў спецыялістаў раённых службаў, сходы грамадзян населеных пунктаў, у рэшце рэшт, пры жаданні можна заўсёды звярнуцца непасрэдна ў сельсавет або да свайго дэпутата. Аднак таксама не сакрат, што з прычыны псіхалогіі, стану здароўя ці проста занятасці на рабоце такія варыянты падыходзяць да лёгка не ўсім. Таму з'явілася задумана наладзіць Дні дэпутата. Інакш кажучы, «пашукаць» просьбы і скаргі самастойна.

— У такіх дні кожны дэпутат сельсавета павінен абысці свой ўчастак, завітаць у хаты, запытацца, якая і каму неабходна дапамога, — распавядае намеснік старшыні райсавета, дырэктар Сямёнавіцкай СШ Ірына Калоша. — А просьбаў бывае нямала, бо

адным трэба ўзараць соткі, другім прывезці паліва, трэцім звяртаюць увагу на вулічныя асвятленне ці стан студняў, як высвятляецца, некаму з адзінкоў пенсіянераў можа не хапіць на зіму бульбы ці гародніны, хтосьці звяртае ўвагу на кепскую электраправадку або старую печку. А іншы хоча проста паразмаўляць. Прычым часцом такія размовы і ёсць ці не самая важная падтрымка.

Праўда, высветліць «балючыя кропкі» — яшчэ палова справы. Далей, значнае Ірына Калоша, з улікам абмежаванасці бюджэту сельвыканкама дэпутату даводзіцца шукаць «альтэрнатывы», у сваю чаргу звяртацца з просьбаўмі ў райпалілігуз, органы па надзвычайных сітуацыях, тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. Аднак ці не галоўныя спадзеваныя ў дадзеным выпадку — на мясцовыя сельгаспрадпрыемствы.

«Грашовы» фактар

Уласна кажучы, на тэрыторыі Сямёнавіцкага сельсавета гаспадаркі адразу дзве — СВК «Новае жыццё» і ўнітарнае прадпрыемства ААБ «Першая вясна». Але калі першая знаходзілася вышэй за сярэдні ўзровень заўсёды, то ў другой усяго некалькі гадоў таму справы ішлі «не вельмі». Апошняя акалічнасць і стала прычынай змены ўласніка. Прычым

нефармальнай. У «Першай вясне» абнавілі тэхніку, там актыўна ўзяліся за будаўніцтва, а таксама — далучыліся да мясцовых сацыяльных праграм. Дастаткова скажаць, што зараз гаспадаркі выдзяляюць кожнаму цалкам адзінокаму пажылому жыхару сельсавета бясплатна па 500 кілаграмаў бульбы ў год і па 20 літраў малака ў месяц. А пенсіянеры, што жывуць асобна ад дзяцей і працаздольных сваякоў, могуць разлічыць на тое ж за даволі ўмераную плату.

Паводле слоў сакратара сельвыканкама Асканы Мішук, у гаспадаркі можна звярнуцца з просьбаўмі адвезці ў бальніцу ці сельгаспрадпрыемстваў дачыныцца... вызваў смецця.

— Мы

Карысная парада

«Сонейка» маё... энергазберагальнае

Даўжыня дня паступова, але няўхільна скарачаецца і хутка мы будзем вымушаны запальвае святло ў памяшканнях ледзь не ў сярэдзіне дня, а часам — і з самай раніцы (дзе ты — летар?). Значыць, самы час рыхтавацца да доўгіх цёмных вечароў і адначасова — паспрабаваць эканоміць. На агляце электрэнергіі, зразумела. Таму тэма нашай сённяшняй гутаркі — энергазберагальныя лампачкі.

Яны з'явіліся на нашым рынку не ўчора, але, падаецца, менавіта ў апошнія гады пачалі выклікаць у насельніцтва сапраўдную цікаўнасць, змяняючы свой першапачатковы «экзатычны» статус на статус ужо амаль будзёўнай рэчы. Прычына тут, па-першае, у тым, што большасць пакрысе вучыцца эканоміі энергазберагальнага, іншымі словамі, увогуле павышаеца культура насельніцтва ў гэтай сфэры. Па-другое, тыя ж тэрыторыі ўжо самі прымушаюць чалавека задумвацца над магчымай эканоміяй. І найперш энергазберагальныя лампачкі могуць дапамагчы гэтым. Тут усё вельмі проста. Мы можам не ўключачь тэлевізар, музычны цэнтр, камп'ютар, як мага радзей карыстацца электралгортэ і пральнай машынай-аўтаматам, прасам і электрчайнікам, але праціць некалькі месяцаў без асвятлення не вытрымае ніхто. А гэта і ёсць адна з асноўных крыніц энергазберажэння. Пачынаем эканоміць? Але перш-наперш дзядзедца... пераплаціць: энергазберагальныя лампачкі каштуюць у некалькі разоў больш, чым звычайныя лампачкі напальвання. Але не будзем спяшацца з высновамі, а зоймеіся падлікамі (у пэўнай ступені ўмоўнымі, але і яны дадуць патрэбнае ўяўленне).

Лампачка напальвання павіна адпрацаваць, напрыклад, каля 1000 гадзін. Калі ўзяць у сярэднім па 6 гадзін у суткі, атрымаем каля 60 тысяч гадзін. Энергазберагальная лампачка павіна адпрацаваць на нашу з вамі карысць каля 6000 гадзін, або прыкладна 2,5 года. Пры магчымасці лампачка напальвання ў 100 Вт за тэрмін службы тэрмін працы (каля 6 месяцаў) за 2,5 года (нагадаем, гэта тэрмін службы энергазберагальнай лампачкі) будзе спажыта каля 600 кВт/гадзін. За той самы тэрмін у 2,5 года энергазберагальная лампачка магчымасцю 24 Вт «з'есць» 144 кВт/гадзін. Як і ў нас зарэчце, якое пакрывае ў дамах з газавымі плітамі? Правільна, 112,1 рубля за адну кВт/гадзін у сёння. Значыць, за 600 кВт/гадзін мы мусім заплаціць 67 260 рублёў, за 144 кВт/гадзін — 16 142 рублі. Праўда, трэба ўлічыць і выдаткі на набыццё саміх лампачак. Звычайная лампачка напальвання на 100 Вт айчынай вытворчасці ў сталічным ЦУМЕ каштуе 500 рублёў. За розніковы перыяд — 2,5 года — нам трэба будзе спатрэбіцца замяніць лампачку пяці разоў (адзін раз у паўгода), значыць агульную выдаткі складуць 2500 рублёў. Дададзім гэту суму да агульнай платы за электрычнасць за «справядлівы» перыяд (67 260 рублёў), атрымаем 69 760 рублёў.

Выдаткі на электрэнергію пры выкарыстанні энергазберагальнай лампачкі на 24 Вт (што адпавядае магчымасці 100 Вт лампачкі напальвання) склаў і аналагічным перыядзе 16 142 рублі. Дададзім сюды кошт самой лампачкі. Тут трэба патлумачыць, што на яго ўлічвае не толькі сама магчымасць, але і тып цокала, тып колбы (мноства варыянтаў), вытворца, месца продажу (магчыма ці рынак). Нашаму варыянту найбольш адпавядала лампачка на 20 Вт вытворчасці КНР за 15 840 рублёў, якую мы ўбачылі ў тым жа ЦУМЕ (разлічаны, дарчы, на 8000 гадзін, як сярэдняк лампачкі вытворцы). Выходзіць, за «сонейка» мы плацім амаль столькі ж, колькі і за спажытую электрэнергію за адзін месяц? Не спяшайцеся з высновамі. 16 142 псалю 15 840, выйдзець 31 982 рублі.

Ціпер падвядзём вынік. 69 760 — 31 982 = 37 778. Гэта і ёсць прыкладная эканомія ў рублях за справядлівы перыяд. Мынога гэта ці мала? Нагадаем, мы пралічалі эканамічны эфект ад выкарыстання толькі адной лампачкі (няхай і за адносна вялікі тэрмін). Але колькі лампачак у нашых кватэрах? Зноў жа, трэба ўлічваць магчымасць лампачак. У брэй эквівалент 100 Вт, але ж у памяшканнях выкарыстоўваюцца і лампачкі на 60 Вт, 75 Вт. Аналагічна па магчымасці энергазберажэння могуць каштаваць менш.

Якому вытворцу аддаць перавагу? Прадаўцы рацьць лампачкі вядомых фірмаў, хоць яны даражэйшыя. Але вядомы бранд — гэта не гарантыя, бо выраблены яны могуць быць зусім у іншай краіне. Тут, наагула, можна паўтарыць словы аднаго прадаўца: каму як пашануе, у некага «фірма» і некалькіх месяцаў не адпрацае, а ў іншага кітайскай тавар будзе гадамі выноўваць сваю функцыю.

З матэрыяльным бокам пытаня разабраліся. Але ў энергазберагальных лампачках плюсы на гэтым не вычарпаны. Звычайна лампачкі напальвання пераўтвараюць у патрэбнае нам святло (па розных ацэнках) толькі ад 5—7 да 10 працэнтаў электрычнасці, астатнія больш за 90 працэнтаў ідуць на абгарэў столі (а вы не здагадаліся, чаму ўсё машына, чарка трапіла ў кватэру, любіць знаходзіцца менавіта на столі?) і ў шырокім сэнсе — усюго жыцця. У энергазберагальных лампачках больш высокая святлоадачна: у бачнае святло пераўтвараецца больш за 25 працэнтаў энергіі (астатнія 75 працэнтаў расходуецца для нагрэвання і працы схем унутры лампачкі). Значыць, за кошт гэтага энергазберагальная лампачка будзе даваць святла ледзь у чатыры—пяць разоў больш, чым лампачка напальвання. Таму пры выбары трэба неабходна нам ваты дзяліць на 4 ці 5. Скажам, звычайную лампачку на 100 Вт замяніць энергазберагальна магчымасцю 20—25 Вт. Гэта дае магчымасць пры неабходнасці, па-першае, значна павялічваць асвятленне памяшкання (павялічвае магчымасць, але працягваем эканоміць), па-другое, выкарыстоўваць энергазберагальныя лампачкі ў тых крыніцах асвятлення, дзе сустракаецца абмежаванне на магчымасць лампачак з-за пагрозы пажару, апаўнення патрона (люстры, бра, таршэры).

Яшчэ адзін кі плюс — магчымасць выбару колеры свечаня, або спектра. Даведзіцца пра яго можна па тэмпературы свечаня, яна ўказваецца на цокалі ў градусах па шкале Кельвіна: чым паказчык ніжэйшы, тым бліжэй святло да звычайна нам жоўтага, чым вышэйшы — тым больш там ад сіняга. Да прыкладу, 2700К аналагічны лампачцы напальвання (цёплы), 3200К — сонечнаму, дзённаму святлу, звыш 4000К — «блакітнаму» (жаўтавы). Лампачкі з тэмпературай 6400К у жылі аднак выкарыстоўваць не рэкамендуецца.

На халь, які і любая рэч, у энергазберагальных лампачках ёсць і мінусы. Яны, на наш погляд, нязначныя, але скажаць пра іх мы павіны. Такія лампачкі пасля ўключэння пачынаюць свеціць на поўную магчымасць не адразу, а з затрымкай не некалькі час. Гэта затрымка — свайго роду разгарэў, які прызваны павялічыць тэрмін службы лампачкі. Таму ў тых памяшканнях, дзе мы святло ўключаем—выключаем доволі часта (гэта таксама не ідзе на карысць энергазберагальным лампачкам), дзе нам патрэбна імгненнае асвятленне, іх лепш не выкарыстоўваць (ванна, туалет, нейкі падсобны памяшканні).

Яшчэ адзін нюанс. Прынцып работы энергазберагальных лампачак наступны. Яны напоўнены інертным газам і парамі ртуті, пры праходжанні электрычнага току праз унутранае лампачкі электрона сутыкаюцца з атамамі ртуті, у выніку чого ўнікае ультрафіялетавыя свечанне. Бачным святлом становіцца дзюкючы спецыяльным рэчывам — люмінафорам, якое нанесена на сценкі колбы. Дзе воль гэта рэчыва з цягам часу выгарае і лампачкі пачынаюць горш свеціць. Наколькі? Розныя вытворцы даюць розныя паказчыкі — ад 5 да 25 працэнтаў. Праўда, адбываецца гэта не адразу, таму пакрысе «падселяць» лампачкі можна пераносіць у памяшканні, дзе не патрэбна інтэнсіўнае асвятленне ці ў якім мы бываем значна менш.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ВЫБАР ЦАЦКІ — АДКАЗНАЯ СПРАВА...

...праз гульнію адбываецца
Вывучэнне дзіцем свету

Беларускія спецыялісты па вырабу мяккай цацкі зрабілі адно цікавае назіранне: калі ў заходнеўрапейскіх краінах да 90 працэнтаў усіх цацак набываецца для дзяцей, то ў Беларусі прыкладна трэць цацак набываецца ў падарунак для дарослых. Больш за тое, нават выбіраючы цацку для дзяціці, мы часцей за ўсё выбіраем яе для сябе, хоць нашы густы могуць і не супадаць з інтарэсамі і патрэбамі дзіціці. Ці варта здзіўляцца, чаму менавіта на мяккую цацку робяць галоўны акацэнт многія беларускія вытворцы.

— Сёння ў Беларусі вытворчасцю цацак займаюцца 29 прадпрыемстваў, — паведамліла журналісту «Звязды» начальнік аддзела гульні і цацкі Метадычнага цэнтара Нацыянальнага інстытута адукацыі Алена Усцінненка. — У параўнанні з 2000 годам іх колькасць зменшылася амаль удвая, але пералік найменняў выпускаемых цацак тым не менш павялічыўся, пераважна за кошт біжанавічужоўнай цацкі. Шмат мяккіх цацак, беларускіх вытворцаў, прыдатныя не толькі для дзіціці гульні, але і для ўспрыгажэння самага вытанчанага інтэр'ера, іх можна прыпаднесці ў якасці падарунка дзятчынне і гэтак далей. Адным словам, гэта ніша рынку — доволі прыбытковая. Вытворчасцю мяккай цацкі займаюцца 10 беларускіх прадпрыемстваў, якія выпускаюць больш за 1800 найменняў. Металічныя цацкі і цацкі з пластымас выпускаюць 14 прадпрыемстваў. Цікава, што вытворчасцю цацак, праўда, у асноўным сціплена асартыменце, займаюцца нават такія буйныя прадпрыемствы,

толькі далёка не заўсёды вытворцы цацак могуць пахваліцца веданнем дзіціці псіхалогіі. Напрыклад, як можна ўказаць на зтыкетцы мэтавую ўзроставую аўдыторыю для цацкі ад 2 да 9 гадоў? Няўжо і ў два гады, і ў пяць, і ў дзевяць гадоў у дзяціці аднолькавыя патрэбы і інтарэсы? Ды і ўвогуле на паліцах нашых магазінаў нярэдка можна сустрэць «экспанаты», якія не адпавядаюць псіхалага-педагагічным і маральным патрабаванням. У сувязі з гэтым у бліжэйшы час у Беларусі плануецца праводзіць псіхалага-педагагічную экспертызу цацачнай прадукцыі, і рабіць гэта будучы кампетэнтны спецыялісты.

— Менавіта падчас гульні ў дзіціці развіваюцца розум, творчыя і моўныя здольнасці, фантазія, фарміруюцца ўжо маральныя якасці. Цацкі становяцца для немаўлят зааплачонай «энцыклапедыяй», з дапамогай якой адбываецца вывучэнне свету. З аднаго боку, цацкі павіны забавляць і займаць дзіця, а з іншага — развіваць і ўзаба-

як «БелАЗ» і «Зеніт». Затое драўляныя цацкі вырабляюць усюго толькі два прадпрыемствы — баранавіцкае прыватнае ўнітарнае прадпрыемства «Брыг» і сумеснае беларуска-італьянскае прадпрыемства «ЛОМ», якое працуе ў Маладзечне. Бацькі, на жаль, больш ахвотна купляюць пластымасавыя канструктары, а не драўляныя, таму што першы прадукт больш танны. Дзіціці садок яшчэ можа дазволіць сабе набыць шыкоўны канструктар з экалагічна чыстага матэрыяла, а воль бацькі далёка не заўсёды. Толькі адно прадпрыемства выпускае адзёне для лялек і яшчэ два — настольныя гульні. Асноўны асартымент настольных гульнію паступае на беларускі рынак з Расіі. Увогуле пастаўкамі цацак у Беларусь займаюцца 24 імпарцёры. А беларускае паходжанне маюць толькі 13 працэнтаў цацак, прадстаўленых на нашым рынку.

Летась спецыялістамі Метадычнага цэнтара Нацыянальнага інстытута адукацыі быў распрацаваны новы Пералік сродкаў навучання, вучэбнага і гульніювага абсталявання для дашкольных устаноў, які ўключае ў сябе больш за 1400 найменняў.

— Мы правалі аналіз беларускага рынку на прадмет адпаведнасці гульніювага абсталявання і цацак, прадстаўленых на ім, нашаму пераліку, і пераканаліся, што на сёння ёсць праблемы з забеспячэннем прыкладна 10 працэнтаў пазіціў пераліку. Напрыклад, у нас практычна адсутнічае цацка з нацыянальным кампанентам, — падкрэсліла Алена Усцінненка. — Але мы вельмі плённа супрацоўнічаем з нашымі імпарцёрамі, і яны ўжо ўзялі наш пералік на ўважэнне. Таму спадзёмся, што ў самы бліжэйшы час усе праблемы будзю ліквідаваныя. Да таго ж і наш аддзел сёння таксама працуе над стварэннем нацыянальнай цацкі. Напрыклад, мы распрацавалі настольную гульнію «Пошукі папараць-кветкі». Шчыра кажучы, нацыянальны кампанент у цацаках абмяжоўвае экспертнае магчымасці беларускіх вытворцаў, таму яны не вельмі ахвотна бяруцца за выпуск такой прадукцыі.

Разам з тым ва ўсім свеце цацкі з'яўляюцца вельмі прыбытковым бізнэсам, і гульніювая індустрыя пашыраецца з кожным годам. Вось гачаць яго асобу, — дзедзіца з бацькамі парадамі Алена Усцінненка. — Скажам, лялька ці мяккая цацка становіцца для дзіціці лепшым сябрам і партнёрам па гульні, з якім у малаго ўстанавіваюцца асаблівыя адносіны. Кожнае дзіця па-свойму прывязваецца да цацкі і перажывае, дзюкючы ёй мяккія ўспыякі пацхуціў. Патрэба ў такой цаццы ўнікае ў кожнага дашкольніка, прычым не толькі ў дзятчыннак, але і ў хлопчыкаў.

Вельмі важнае значэнне для дзіціці маюць цацкі, якія спрыяюць развіццю рухальнай актывнасці, кардынальных рухаў, логікісі і меткасіці: мячы, скакалкі, абручкі, кеглі. Асобна трэба звярнуць увагу на так званыя развівальныя цацкі. Гэта і канструктары, і пазлы, і настольныя гульні, дзе гульніювае поле падзелена на некалькі сектараў, і гульніювае дашталваломкі, гульнію з палачкамі, з вярочкамі, шнуркамі, кубікі і пірамідкі. Пазлы развіваюць у дзіціці асацыятыўнае мысленне, цягптулівасць і матарыку рук, прычым працэсіюшыя пазлы можа даваць і трохгадоваму дзіціці. Канструктары — творчыя і тэхнічныя здольнасці, фантазію, умненне канцэнтраванне увагу. Кубікі цудоўна палдыкоўдзяць для развіцця пазнавальных і моўных здольнасціў дзіціці ранняга ўзросту, адначасова могуць быць і будаўнічым матэрыялам. З нядаўняга часу ў продажы з'явіліся мяккія аб'ёмныя кубікі і пірамідкі з напрыхільнасці напалупыянілкам: з іх дапамогай дзедці ў гульніювай форме вывучаюць колер, форму, развіваюць дробную матарыку, павялічваюць сваю фізічную актывнасці. Дарэчы, магчыма не ўсе бацькі ведаюць, што існуе прамая сувязь паміж развіццём дробнай матарыкі і моўным апаратам дзіціці.

Ёсць яшчэ адна акалічнасць, на якую бацькі не заўсёды звяртаюць увагу: па ступені рызыкі дзіціці цацкі прыраўноўваюцца медыкамі да прадуктаў харчавання. Для таго, каб абараніць дзіціці ад прадукцыі надобрасламенных вытворцаў, у нашай краіне дзейнічае абавязковая сертыфікацыя усіх дзіціці цацак, што трапляюцца на беларускі рынак. У лабараторыях, дзе цацку выпрабавуюць, яна праходзіць як хімічнае, так і таксікалагічнае даследаванне. Справа ў тым,

КУПІ ЛЕПШАЕ!

ТАВАРЫ ПАСЛУГІ ЦЭНЫ

Выпуск № 8 (20)

Выпрабавана на сабе: «за» і «супраць» ІНТЭР'ЕР: РОБІМ ЯК У СУСЕДА ЦІ АРЫГІНАЛЬНЫ?

Маркучыя па тэмнах будаўніцтва жытля зраз і колькасці навабслаў, якая ў апошні час застаецца, напэўна, нязменнай (ўслед за адным домам у эксплуатацыю здаюць наступны), тэма рамонтна будзе актуальнай і надалей (як кажучы, незалежна ад пары года). І амаль кожны новы ўладальнік ужо ўласных квадратных метраў гэтажак жа традыцыйна-непазбежна будзе сам са-

Права на мару...

Самы просты і распаўсюджаны варыянт — пабачыць на свае вочы рамонт у суседзях, знаёмых, родных. Ён жа, на наш погляд, самы безвыніковы. Зразумела, калі вы не хочаце скапіраваць чужы інтэр'ер, як кажучы, адзін у адзін (што на практыцы малавергодна). Наведваючы чужое жыллё, мы, хутчэй за ўсё, задавальняем спрэдавчю цікавасцю цікаўнасць увогуле па прыняцце «падабаецца — не падабаецца», «хацелі бы сабе нешта падабнае — не хацелі бы». Карысць для справы можа быць толькі ў тым, што гаспадары, магчыма, параяць добрых майстроў, месцы продажу тых ці іншых танных або якасных матэрыялаў (тут няма супярэчнасці, усё залежыць ад таго, куды і для чаго яны вам спатрэбяцца). У тыпавым жыллі (варыянты з перапланіроўкай мы не закрэсам) варыянтаў для «дызайнерскіх» задумак гаспадароў не так і шмат, таму, добра падумаўшы, у прыняцце да ўсяго можна прыйсці сваім розумам.

Часам пэўныя праблемы ўнікаюць з-за таго, што людзі увогуле не задумваюцца над стылем (інтэр'ерам) уласнага жылля, набываючы для яго фактычна ўсё, што падабаецца. Канешне, не ўсе прыглыбляюцца строгі канонаў таго ці іншага стылю (ды і не заўсёды гэта патрэбна), тым не менш, калі адразу прычыпляць вызначэння, што найбольш падабаецца — шкло і метал ці дрва і камень — можна значна скараціць месцы (і час) пошукаў патрэбных матэрыялаў ці прадметаў інтэр'ера. Умоўна кажучы, прагнараваць магазін з шкло і хрустальнымі люстрамі, адразу накіравацца ў салон з авангарднымі святлілкамі.

З інтэр'ерам дапамогуць зарыентавацца адпаведныя часопісы ці Інтэрнэт-сайты. Спосаб мае права на хыццё, але, падаецца, патрабуе істотнай дапрацоўкі. Скажам, сабіста мне нават самы прыгожы малюнак не можа даць поўнага ўяўлення пра нешта, пакуль я не «паспрабую на зуб» гэта нешта, г. зн. не ўбачу на ўласныя вочы і не памацаю сваімі рукамі. Што рабіць? Ёсць два дзейсныя варыянты, якія многія проста ігнаруюць.

Першы — гэта наведванне спецыялізаваных выстаў. За год — як правіла, увесну і ўвосень — чалавек, што робіць рамонт, могуць зацікавіць некалькі з іх. Вядома ж, ніхто не забараняе метадычна аб'язджаць усё патрэбныя магазіны горада, толькі дзе гарантыя, што гандлёвае прадпрыемства ўсіх дробных гандляроў вельмі праблематычна, таму цалкам спакойным можна быць толькі за пакупку цацак у спецыялізаванай секцыі, дзе ўся прадукцыя мае гігіенічныя сертыфікаты. Напрыклад, на рынках можна сустрэць цацкі з мяккай пластымас, якія змяшчаюць полівінілхларыду. Гэтае рэчыва правакуе захворванне страўніка, печані і нырака, і нават можа прыводзіць да развіцця бесплоднасці. Адзін са спосабаў праверыць беспісечнасць пакупкі — сагнуць цацку ці націснуць на яе пазногнем. Калі на месцы згібу з'явілася белая паласа — значыць, гэта цацка выраблена з полівінілхларыду. Мы пашкодзіць і прынохацца да цацкі, бо розкі пах фарбавальніка ці растваральніка здольны выклікаць алергічную рэакцыю і атручэнне арганізма. Не дапускаецца і павержэнае фарбаванне — фарбы абавязкова акажуцца ў дзіціці чужыняку, бо маленякі дзедці ўсё цягнуць у рот.

Цацкі і канструктары з вялікай колькасцю дробных дэталюў не прызначаны для маленякіх дзетак. Металічныя канструктары не рэкамендуецца набываць раней, чым дзіця дасягне пятагадовага ўзросту. Прычынай дзіціці траўмы могуць стаць таксама грубыя швы ці задрыпаны на льяльцы або на лубой іншай цаццы, на што дарослы рэдка звяртаюць увагу. Мяккая цацка не павіна «ліняць» у вадушых руках, бо такі «сябра» можа выклікаць абстрактнае алергіі ў свайго маленькага гаспадару, тым больш што маленькі дзедці кладуцца з цацкай у локак.

Не будзе лішнім нагадаць бацькам і аб тым, што дзіціці цацкі патрабуюць такога ж догляду, як дзіціці адзёне і абутак. Усё, што можа трапіць дзіціці ў рот, мыецца кожны дзень у гарачай вадзе ці кіпяціца.

Надзея НІКАЛАЕВА.
Ад аўтара. У бліжэйшым нумарак «Звязды» супрацоўнікі аддзела гульні і цацкі Метадычнага цэнтара Нацыянальнага інстытута адукацыі дадуць бацькам парады наокант набыцця цацак для дзіціці ранняга ўзросту. Саньце за нашай газетай.

Сяргей РАСОЛЬКА.
Сяргей СТАРЫНАЎ.

Р. С. Гэтыя два меркаванні — не аксіёма ў аднолькавай ступені. У рамонеце некаму шанцуе больш, камусьці менш. Па розныму можна ўспрымаць і першапачатковыя задачы, і вынік намагацца — як у сэнсе грошай, так і ўласнага самаадчування, настрою ад працэсу. Галоўнае, на наш погляд, асабліва на самым пачатку, — запасацца цягпеннем і адстойваць, калі спатрэбіцца, свае правы і права на мару пра ўласны ўтульны дом ці кватэру.

Р. Р. С. Інтэр'ер — унутраная частка памяшкання, архітэктурна і па-мастаку аформлена.

Калі вы падпісаліся на газету «Звязда» на ІV квартал 2007 года — запавяняйце картку ўдзельніка, выразаіце і дасылаіце яе ў рэдакцыю па адрасе: **220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.** Падпісчык можа выйграць у якасці прызга гадзіннікі, майкі, бейсболкі, тэлевізар «Віцязь» і суперпрыз — халадзільнік «Атлант». Карткі, наклееныя на паперу ці плёнку, або дасланыя **пасля 29 верасня 2007 года** па паштоваму штэмпелю атрымання да ўдзелу ў гульні не прымаюцца. Розыгрыш прызоў праводзіцца **5 кастрычніка 2007 г.**, вынікі публікуюцца ў газеце «Звязда» **да 17 кастрычніка.** Атрымаць прыз можна ў рэдакцыі **да 20 верасня 2007 г.** пры надрукаванні квітэнцаў аб падпісцы на «Звязду» на ІV квартал або ІІ паўгоддзе 2007 года і пашпарта. Дастаўку тэлевізара і халадзільніка ажыццяўляе рэдакцыя. **Пасля 20 снежня** выдана прызоў спыняецца і прэтэнзіі падпісчыкаў не прымаюцца.

Больш падрабязна правілы гульні «Падпішыся на «Звязду» чытайце ў нумары газеты за 5 верасня 2007 года. Удачы ў гульні!

5 Картка ўдзельніка — падпісчыка «Звязды» на ІV квартал 2007 года

Прозвішча, імя, імя па бацьку _____

Падпіска аформлена і аплачана ў _____ (аддзяленне сувязі) _____ на ІV квартал 2007 года

Жатні адрас і тэлефон _____ (індэкс) _____

Удачы ў розыгрышы!

ЯК СКАРЫСТАЦЦА ГАРАНТЫЯЙ НА АБУТАК? Пытальнік

Надаўна на рэчавым рынку ў Ждановічах я набыла сабе пантофлі. Калі пачкавілася гарантыя, прадавец паведаміла мне, што пры выяўленні нейкага дэфекту яны адрамантуюць абутак за свой кошт. На гарантыйным талоне так і запісана: «від гарантыі — рамонт». Вельмі здзіўлялася. Хто, цікава, захоча насіць новы, але ўжо адрамантаваны абутак? Няўжо прадавец мае рацыю? І яшчэ адно пытанне мяне цікавіць. Зараз у многіх магазінах праводзіцца распродаж летняга абутку па зніжках цэнах. Але ж яго насіць у гэтым годзе ўжо наўрад ці будзеш. І як у такім разе скарыстацца прадстаўленай гарантыяй?

Вольга GERMANOVICH, г. Мінск.
Прадаўцы проста карыстаюцца тым, што далёка не ўсе спажыўчы ведаюць свае правы. Так, у прыватнасці, у Законе «Аб абароне правоў спажыўца» (артыкул 19) запісана, што спажывец, якому быў прададзены тавар неналежаўнай якасці, мае права на свой выбар патрабаваць замяніць яму недабраякасны та-

вар на тавар належнай якасці, зменшыць яго кошт, ліквідаваць недахопы тавару за кошт прадаўца ці кампенсавачь свае выдаткі па ліквідацыі недахопаў тавару. Акрамя таго спажывец мае права скасаваць дагавор аб куплі-продажу і патрабаваць яму вярнуць заплачаныя за няякасны тавар грошы. Праўда, прадавец можа адправіць абутак на экспертызу. Аб месцы і часе экспертызы прадавец абавязаны паведаміць спажыўцу, а той, у сваю чаргу, мае права прысутнічаць на экспертызе.

Адлік гарантыйных тэрмінаў на сезонны летні абутак пачынаецца з 1 мая, на асенні — з 15 верасня, на зімовы — з 15 лістапада і на вясновы — з 1 сакавіка (на той тэрмін, які ўказваецца прадаўцы). Праўда, трэба мець на ўвазе, што мадэльны абутак не адносіцца да сезоннага, на які ўстанавіваюцца пэўныя календарныя тэрміны. Такі абутак можа насіць і зімой, і восенню ў офісе або надзяваць ва ўрачэсных выпадках. Таму гарантыя на мадэльны абутак бярэ адлік непасрэдна з дня здзяйснення пакупкі.

Ф. СІ-1

Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь

АБАМЕНТА на газету

ЗВЯЗДА з бясплатнымі ўкладанымі

«Чырвоная змена», «Месцное самоуправленне», «Крыная здароўе», «Жырандоль», «Купляй лепшае»-наступерак ЧАРНОВЫЛО

на 2007 год па месяцах

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Каму _____ (прозвішча, ініцыялы)

Куды _____ (адрас)

(паштовы індэкс) _____ (горад, населены пункт)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету _____ (індэкс выдання)

ПВ _____ месца _____ пі- _____ тар _____ (індэкс выдання)

«Чырвоная змена», «Месцное самоуправленне», «Крыная здароўе», «Жырандоль», «Купляй лепшае»-наступерак ЧАРНОВЫЛО

Коліш _____ руб. Колькасць _____

перад- _____ руб. камплектаў _____

на 2007 год па месяцах

Краіна Здарова

Выпуск
№ 24 (37)

17 верасня ў Беларусі стартваў Фестываль здаровага ладу жыцця

На нестандартны метады пераканання людзей робяць стаўку арганізатары фестывальных акцый у Магілёўскай вобласці.

На Магілёўшчыне сёлета акрэслілася тэндэнцыя да стабілізацыі паказчыкаў смяротнасці і нараджальнасці. Людзі шмат чуюць пра здаровы лад жыцця і нібыта зусім не супраць яго прытрымліваюцца.

— Аднак разам са становамі зрухамі мы бачым зусім іншае, — гаворыць галоўны санітарны ўрач Магілёўскай вобласці Ігар Гаўцкі. — Выздзіце ў цэнтр горада цёмным вечарам: маладыя людзі п'юць піва і паліць цыгарэты. Вялізная частка насельніцтва ігнаруе здаровы лад жыцця і займаецца самаразбураннем.

Калі гэтыя людзі не ачомуваюцца, то што іх чакае? Аднак прагнуў на прэс-канферэнцыі, прысвечанай адкрыццю фестывалю: асноўнымі прычынамі смяротнасці працаздольнага насельніцтва ў рэгіёне з'яўляюцца ў большасці выпадкі хваробы сістэмы кровазвароту, на другім месцы — траўмы і атручэнні, на трэцім (амаль 15%) — анкалагічныя захворванні. Есць, вядома ж, нямаля фактараў, якія ўплываюць на развіццё той ці іншай хваробы, але немагаворнаю ролю тут адыгрывае і здаровы лад жыцця.

Каб прымусіць своечасова задумацца пра сваё здароўе і, можа быць, пачаць жыць нанова, у Магілёўскай вобласці выраслі не запрашаць людзей на нудныя лекцыі, а падсыці да агітацыі за здаровы лад жыцця нестандартна і з энтузіязмам. Напрыклад, рэкламаваць здаровае харчаванне. Паўтэйска кілаграмаў цукерак «Тюнс» у навучальных установах Магілёва абмяняюць на цыгарэты.

Дзеці і камп'ютары стануць асобнай тэмай фестывалю. Сёння медыкі ўпэўнены, што шматгадзінае сядзенне перад камп'ютарным маніторам за гульнямі альбо ў Інтэрнеце наносіць вялікую шкоду дзіцячаму арганізму. Электронныя гульні хочучы замяніць гульнявымі відамі спорту, якія вырашана развіваць у дварах і школах.

А для дарослых разглядаецца магчымасць арганізаваць хоць бы раз у месяц у паліклініках дзень дыягносты і прафілактыкі: каб у свой выхадны можна было прыйсці да медыкаў і правярць стан свайго здароўя.

Увогуле задача Фестывалю здаровага ладу жыцця — вывучыць людзей саміх клапаціцца аб сваім здароўі. Напрыклад, у Магілёўскай вобласці расце колькасць анкалагічных хвароб. Як высветлілася, трэць пастаўленых на ўлік у анкадыспансар сёлета — гэта жанчыны з ракам малочнай залозы. Прычым 17 працэнтаў з іх — з ракам 3-й і 4-й стадыі. Таму, робяць вынік у медыцы, трэба глядаць усіх жанчын без выключэння, а яшчэ — навучыць кожную раз на месяц ставіцца перад лютэрактам і рабіць самаагляд. Такія навыкі дапамогуць распазнаць небяспечную хваробу ў самым яе пачатку, каб чалавеку можна было дапамагчы эфектыўна.

Фестываль будзе доўжыцца да 30 верасня. У яго межах праходзіць акцыя «Пазнай самога сябе»: любы чалавек можа хутка і бясплатна правярць свой ціск, узровень глюкозы ў крыві, а таксама судзісныя вагі і росту. Сёння ў Магілёве падобныя пераосонаўны пасты працуюць у буйных крамах, аптэках і цэнтрах медыка-сацыяльнай дапамогі Чырвонага Крыжа. У адзін з фестывальных дзён, напрыклад, чарговага пасаджэння аблыванкам асноўныя паказчыкі свайго стану здароўя правярць і кіраўнікі Магілёўскай вобласці.

Ілона ІВАНОВА.

ГІСТОРЫЯ ХВАРОБЫ — У ЭЛЕКТРОННЫМ ВЫГЛЯДЗЕ

Інфарматызацыя галіны аховы здароўя будзе завершана ў Мінску ў 2010 годзе. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамі першы намеснік старшыні камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама Вячаслаў Шыла.

Суразмоўца нагадаў, што рашэнне аб правядзенні інфарматызацыі ўстанова аховы здароўя сталіцы было прынята ў 2004 годзе. Да гэтага часу першы этап праграмы ўжо завершаны ў амбулаторна-паліклінічных установах: сталы даведка, рэгістратуры дарослых і дзіцячых паліклінік, пункты рэгістрацыі лютых рэцэптаў аснашчаны неабходным камп'ютарным абсталяваннем і аб'яднаны ў лакальную сетку.

Зараз завяршаецца працэс інфарматызацыі прыёмных пакояў бальніц. У акцыі прыкладу Вячаслаў Шыла прывёў 2-ю дзіцячую бальніцу, якая цалкам камп'ютарызаваная — на кожным працоўным месцы ўстаноўлены камп'ютар, ёсць магчымасць атрымліваць інфармацыю аб стане хворага з дапаможных аддзяленняў (лабараторыі, кабінета функцыянальнай дыягностыкі, рэнтгенакабінета).

Летас, паводле даных спецыяліста, згодна з праграмай неабходнай тэхнікі было абсталявана больш як 500 працоўных месцаў на агульную суму Br1,6 млрд. Сёлета плануецца забяспечыць камп'ютарамі і іншай тэхнікай больш як 200 месцаў на суму больш як Br1 млрд. Наступным этапам стане аснашчэнне працоўных месцаў урачоў і дапаможных аддзяленняў.

У перспектыве разглядаецца магчымасць укаранення адзінай уніфікаванай электроннай гісторыі хваробы. Як расказаў Вячаслаў Шыла, у цяперашні час электронныя карты хворых ёсць у 6-й гарадской клінічнай бальніцы і ў 2-й дзіцячай бальніцы. Аднак пакуль яны юрыдычны дакумент яны вядуцца на папярэвым носбісе, бо электронныя подпісы афіцыйна яшчэ не ўведзены. З прыняццем у практыку электроннага подпісу атрымае распаўсюджанне і электронная гісторыя хваробы, дадуў суразмоўца.

Открытое акционерное общество «Белорусский банк развития и реконструкции «Белинвестбанк»

Уведомляет
О закрытии с 27.10.2007 года Центрального отделения в г. Минске ОАО «Белинвестбанк» (код 493) с созданием на его базе отделения № 517 г. Минск ОАО «Белинвестбанк» (решение Наблюдательного совета банка от 19.07.2007 г., протокол № 39).

Активы и пассивы закрываемого отделения передаются на баланс ОАО «Белинвестбанк» (код 739), что обеспечит полное, своевременное и неукоснительное исполнение всех обязательств ОАО «Белинвестбанк» перед вкладчиками и кредиторами.

Все ранее заключенные с физическими лицами договоры банковского вклада (депозита), текущего банковского счета, банковского кредита и иные продолжают действовать на тех же условиях.

Дополнительную информацию можно получить по телефонам: 222-46-19, 222-28-06.

Выписвайце «Звяду» на IV квартал 2007 года 3 БЯСПЛАТНЫМІ ўКЛАДКАМІ

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ ЧЫРВОНАЯ КУПІ ЛЕПШАЕ! ТАБАРЫ ПАСЛУГІ ЦЭНЫ

для ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	8200 рублёў на месяц 24600 рублёў на квартал	63850
для ВЕТЭРАНАЎ ВАВ І ПЕНСІЯНЕРАЎ	7850 рублёў на месяц 23550 рублёў на квартал	63145
для ВЕДАМАСНЫХ ПАПІСЧЫКАЎ	13000 рублёў на месяц 39000 рублёў на квартал	63858
ВЕДАМАСНАЯ ПАПІСКА для ўСТАНОў МІНІСТРСТВА АДУКАЦЫІ, МІНІСТРСТВА КУЛЬТУРЫ І МІНІСТРСТВА АХОВЫ ЗДАРОўЯ	11850 рублёў на месяц 35550 рублёў на квартал	63239

Усе звяздоўцы сёння шыра вішучоце свайго калегу Аляксандра ХРАМАВА з чарговым папаўненнем у сям'і — нараджэннем трэцяга сына! Хай расце ён добрым, разумным, шчырым чалавекам!

ПАРКІНСАНІЗМ «МАЛАДЗЕЕ»

Што значыць хварэць на паркінсанізм? Быць у цвярозым розуме і пры гэтым адчуваць, што ты не можаш кіраваць сваім целам. Не ведаць, які сорнык зробіць табе ўласныя рукі і ногі ў наступны момант. Пазбавіцца самастойнасці і цалкам залежаць ад навакольных. Чакаць, калі прывядзеце сесці ў інвалідную калыску. Надзіўна, што ў такой сітуацыі ў чалавека ўнікае сур'ёзны псіхалагічны праблема...

У пачатку XIX стагоддзя, у 1817 годзе, англіцкім урачом Джэймам Паркінсонам была апісана новая хвароба, якую ён абазначыў як «дрыжальны параліч» з наступнымі характэрнымі праявамі: «міжвольны дрыжальны рух, слабленне мышачнай сілы, абмежаванне актывнасці рухаў, тулава хворага нахілена ўперад, хада пераходзіць у бег, пры гэтым адчуваецца цяжка і інтэлектуальна хворага захоўваюцца». Тэрмін «хвароба Паркінсона» (ХП) з'явіўся пазней і стаў, як гэта нярэдка і бывае, дастойным прызнаннем заслуг урача-першаадкрывальніка.

Хвароба Паркінсона — чыста чалавечая. Ні ў адной жывёліны ў свеце не выяўлена падобнай немачы, якая прыводзіць да інваліднасці, пакалічы паўноную яснасць розуму. Сярод хранічных праграбуючых захворванняў цэнтральнай нервовай сістэмы хвароба Паркінсона займае другое месца пасля хваробы Альцгеймера.

Льніцца, што хвароба Паркінсона — узростазалежная паталогія, якая часцей за ўсё развіваецца пасля 55 гадоў. На жаль, апошнім часам ва ўсім свеце адзначаецца сумная тэндэнцыя да «маладзіння» хваробы: яе сімптомы з'яўляюцца ўжо ў 40 гадоў. Ахвярамі гэтага захворвання сталі такія вядомыя асобы, як баксёр Махамед Алі, палітык Ясір Арафат, Пала Рымскі Іаан Павел II, амерыканскі комік Майкл Дж. Фокс (апошні захварэў на паркінсанізм у 30-гадовай узросце).

Хвароба Паркінсона адносіцца да явярвічнага паркінсанізму. Пяніцца «паркінсанізм» прымяняецца да любога сіндраму, пры якім назіраюцца характэрныя для ХП нейралагічныя парузэнні.

Існуюць розныя меркаванні аб прычыне ўзнікнення гэтай хваробы. Лньніцца, што каля 30 працэнтаў хворых маюць спадчынную форму; таксама вялікая ўвага надаецца ўздзеянню на хваробу Паркінсона адносіцца да явярвічнага паркінсанізму. Пяніцца «паркінсанізм» прымяняецца да любога сіндраму, пры якім назіраюцца характэрныя для ХП нейралагічныя парузэнні.

Існуюць розныя меркаванні аб прычыне ўзнікнення гэтай хваробы. Лньніцца, што каля 30 працэнтаў хворых маюць спадчынную форму; таксама вялікая ўвага надаецца ўздзеянню на хваробу Паркінсона адносіцца да явярвічнага паркінсанізму. Пяніцца «паркінсанізм» прымяняецца да любога сіндраму, пры якім назіраюцца характэрныя для ХП нейралагічныя парузэнні.

Уважаемые акционеры ОАО «Паритетбанк»! 28 сентября 2007 года проводится внеочередное Общее собрание акционеров банка в заочной форме методом опроса с повесткой дня: 1. Об избрании счетной комиссии. 2. Об утверждении изменений в Устав ОАО «Паритетбанк».

ЯК НЕ СТАЦЬ «МІШЭННЮ» ДЛЯ ІНСУЛЬТУ?

Штогод у свеце рэгіструецца каля 4 млі інсультаў, з іх 400 тысяч — у Расіі. У Беларусі летас было зафіксавана 28 434 пацярпелых ад «мазгавай катастрофы». «Мазгавай катастрофай» інсульт ахрысцілі таму, што толькі рэдкаму шчасліўцу ўдаецца не проста выжыць пасля яго, але і цалкам аднавіцца.

— Інсульт — гэта вострая парузэнне мазгавага кровазвароту, якое цягне за сабой раптоўнае страйтва функцый галаўнога мозгу і мае для чалавека катастрофічны наступствы, — расказавае загадчык нейралагічнага аддзела Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра нейралогіі і нейрахірургіі, галоўны пазаштатны нейралаг Камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама, кандыдат медыцынскіх навук Ганна АСТАПЕНКА. — Выкараскацца пасля інсульта вельмі праблематычна. Значная частка пацыентаў, якія перанеслі інсульт, застаюцца інвалідамі, прычым многія з іх патрабуюцца пастаянна догляд. За работу рук, ног, моўныя навыкі, зрок і гэтак далей адказваюць пэўныя вобласці мозгу, таму і наступствы інсульта напрамую залежаць ад таго, у якой частцы мозгу адбылася «катастрофа». Гэта можа быць і поўны параліч, і частковыя абмежаванні рухальнай актывнасці, і сур'ёзныя парузэнні ў вымаўленні, расстройствы памяці, праблемы з арыентацыяй у прасторы, з разуменнем маўлення і гэтак далей.

Усе інсульты падзяляюцца на ішэмічны і гемаграгічны. Ішэмічны інсульт характарызуецца перапыненнем ці рэзкім змяншэннем паступлення крыві ў асобныя ўчасткі мозгу. Па механізму развіцця ішэмічны інсульт вельмі падобны на інфаркт міякарда, таму яго называюць яшчэ «інфарктам мозгу». Адна з галоўных прычын інфаркту мозгу — тромбы і атэрасклератычныя бляшкі. У любы момант ад іх можа адарвацца фрагмент, які з патокам крыві накіроўваецца ўверх і закупорвае мазгавыя сасуды. Закрыцца сасуды могуць і ў выніку моцнага абрастання атэрасклератычным налетам. Пры закупорцы сасуду нервовыя клеткі мозгу гінуць, паколькі застаюцца без кіслароду і сілкавання.

А пры гемаграгічным інсульты разрываецца сценка крывяноснага сасуду, кроў пачынае паступаць у мозг ці пад мазгавыя абалонкі і сціскае нервовыя клеткі, парушаючы іх функцыі. Прычынай можа стаць анеўрызма ці парузэнне цэласнасці сасудзістай сеткі з-за таго ж атэрасклерозу, а правакучым фактарам — павышэнне артырыяльнага ціску. Справакаваць гемаграгічны інсульт могуць і буйны скандаль, і працялы стрэс, і сур'ёзная фізічная нагрузка. Гемаграгічны інсульт складаюць толькі 15–20 працэнтаў ад агульнай колькасці інсультаў, але працякуюць асабліва цяжка. «Удар» глаўральна глухавея чалавека і ён губляе прытомнасць.

Гемаграгічны інсульт «цэліць» у доволі маладых і энергічных людзей, а «мішэнямі» ў ішэмічнага інсульта становяцца пераважна людзі сталага ўзросту (за 60 гадоў), якія ўжо маюць цэлы «букет» хвароб: гіпертанію, атэрасклероз, захворванні сардэчна-сасудзістай сістэмы, цукровы дыябет, мягальную арытмію. Хоць за апошнія дзесяцігоддзі ішэмічны інсульт значна памаладзеў — сёння зусім не рэдкіца інсульты ў 40–50-гадовых мужчын. Дарэчы, у гэтай узроставай групе рызыка развіцця інсульта ў мужчын на парадок вышэйшая, чым у жаночай паловы насельніцтва. У больш сталым узросце (пасля 65 гадоў) і мужчын, і жанчын рызыка атрымліваць інсульт у аднолькавай ступені, а пасля 75 гадоў жанчын хварэюць часцей.

Грознымі прадвеснікамі будучага інсульта могуць быць транзіторныя ішэмічныя атакі або кароткачасовыя парузэнні мазгавага кровазвароту. Лёгка атака, падчас якой у чалавека могуць аднавіцца галавакружжэнне, шум у галаве, кароткачасовая слабасць, парузэнне маўлення ці аніменне канечнасцяў цягнецца да 10 хвілін, а затым усе трывожныя сімптомы знікаюць. Але транзіторныя ішэмічныя атакі могуць быць і больш працяглымі па часе, да таго ж паўтарыцца неаднаразова на працягу сутак — гэта ўжо доволі сур'ёзны сігнал, які нельга не забываць.

— Мне ў сваёй практыцы довадзілася сустрэцца з пацыентамі, якія не спяшаліся звяртацца да медыцынскай дапамогі на працягу сутак, і нават двух. Між іншым, пры інсульты самае галоўнае — гэта своечасова аказаная кваліфікаваная дапамога, — падкрэсліла Ганна Астапенка, — бо спачатку гіне невялікі ўчастак мозгу, а вакол яго ўтвараецца зона ішэмічнага змянення, так званая ішэмічная павуціна, якая яшчэ можа аднавіцца. Тэрэпэўтычнае акно, калі яшчэ ёсць шанцы выратаваць частку мозгу і мінімізаваць наступствы, складае ад трох да шасці гадзін з моманту парузэння мазгавога кровазвароту. Таму нельга губляць ніводнай хвіліны.

Але як вызначыць, што «мазгавая катастрофа» ўжо адбылася? Сімптомы пры інсульты могуць быць розныя — усё залежыць ад таго, які ўчастак мозгу пацярпеў. Можна назірацца раптоўнае слабасць у канечнасцях, аніменне рукі і нагі, страта раўнавагі, парузэнні каардынацыі рухаў, галавакружжэнне, парузэнні ў вымаўленні слоў (быццам бы каша ў роце), востры галаўны боль без бачнай на тое

прычыны ці пасля стрэсу або фізічнай нагрузкі, раптоўнае аніменне губы ці паловы твару. І не варта спадзявацца, што пасля адпачынку усё само сабой нармалізуецца.

Пярышы прыкметы інсульта: узніклі раптоўна — слабасць у руцэ і/ці назе — аніменне ў руцэ і/ці назе — парузэнне вымаўлення і/ці неразуменне маўлення — страта раўнавагі, парузэнне каардынацыі, галавакружжэнне — страта свядомасці — востры галаўны боль — раптоўнае аніменне губы ці паловы твару, часта з «перакосам» твару Гэтыя сімптомы могуць узнікнуць на фоне нізкага, высокага або нармальнага артырыяльнага ціску.

ецца. Звяртацца пры першых сімптомах інсульта трэба не ў паліклініку, а ў службу хуткай дапамогі. Аналагічныя сімптомы назіраюцца таксама і пры іншых захворваннях, але правільны дыягназ могуць усталяваць толькі спецыялісты.

Калі нашчасце здарылася з вазным сваяком, суседзям ці калегам да прыезду урачоў акажыце хвораму першую дапамогу: пакладзіце яго на ложак, адкрыце фортку ці акно, каб у памяшканне паступала свежае паветра, зніжце цёснае адзенне, распушчыце каўнер кашулі і рэмень на поясе. Калі ёсць такія магчымасць, то памерайце артырыяльны ціск і пры знадта высокіх паказчыках даўце яму лекавы препарат, які хворы звычайна прымае для зніжэння ціску. Пры першых прыкметах ванітаў павярніце галаву хворага на бок, каб рвотныя масы не трапілі ў дыхальныя шляхі.

Аднаўленне парузэнняў у выніку інсульта функцый адбываецца вельмі марудна, таму сваякам чалавека, які перанёс інсульт, трэба набарца цяроплівасці. Больш за тое члены сям'і павінны браць сапраўды неспадручны ўдзел у рэабілітацыйным працэсе. На жаль, тэрміны найбольш інтэнсіўнага аднаўлення функцый абмежаваныя — гэта першыя тры месяцы пасля інсульта. Для аднаўлення рухальнай актывнасці прыроднай адводзіцца ад трох да шасці месяцаў, а на аднаўленне бытавых і працоўных навыкаў — да года. Далей гэты працэс значна замаруджваецца. Больш за тое, у многіх хворых з наступствамі інсульта ў той ці іншай ступені назіраецца парузэнне псіхалагічнай і сацыяльнай адаптацыі, чаму спрыяюць выражаны рухальны і моўны дэфіцыт, баявы сіндрамы і страта сацыяльнага статусу.

— Мне б хацелася звярнуць увагу ўсіх вашых чытачоў на такую акалічнасць, што інсульт ніколі не развіваецца зняпачку — гэта заўбёды ўскладненне нейкага сасудзістага захворвання, — падкрэсліла Ганна Астапенка. — Пакуль не грывнуць тромб, чалавек не звяртаецца да ўрача, не кантраляваў свой артырыяльны ціск і не ведаў аб існуючым парозе. Але праблема насамрэч ужо існавала. Восем чаму мы робім

губляць ніводнай хвіліны.

Фактары рызыкі развіцця інсульта: артырыяльная гіпертэнзія; павышаны ўзровень халестэрыну; цукровы дыябет; мігальная арытмія; курэнне і злужыванне алкаголем; нізкая рухальная актывнасць.

ца зусім цяжка. На ранніх стадыях хвароба не ўплывае на інтэлект: аб'ём памяці і мысліцельныя здольнасці чалавека захоўваюцца. Проста яму патрэбна больш часу на ўспрыманне сказанага суразмоўца і на рэакцыю ў адказ. Хвораму цяжка вызваць свае думкі, што і прыводзіць да непаразумення ў зносінах. Звычайна індуцы чалавек перажывае свой стан больш востра, чым навакольныя. І задача блізкіх людзей — зразумець і максімальна дапамагчы яму.

* Многія лекарствы пераносіцца ця дрэнна, асабліва на галавы страўнік. Таму перад іх прыёмам абавязкова трэба крыху паесці.

* Пры дрэнным самаадчуванні з раніцы прама ў ложку неабходна прыняць лекавыя сродкі. Звычайна паліпшэнне настае праз 15–20 хвілін, і тады хворы становіцца больш рухавым і актывным.

* Падмамацца з ложка без дапамогі хвораму вельмі складана. Лепш рабіць гэта з дапамогай блізкіх: спачатку рэзка сагнуцца і сесці на край ложка і толькі потым становіцца на ногі.

* Маса, агародніну, хлеб для такіх хворых трэба рэзаць на дробныя кавалкі, каб ім было лягчэй браць ежу і падносіць яе да рота.

* Калі рукі хворага моцна дрыжаць, прапануйце яму піць напоі праз саломіну або дапамажыце моцна трымаць кубак дзюльма ралікам. Гарачыя напоі нельга рабіваць да краёў.

* Дапамагайце хвораму садзіцца на крэсла або уставаць з-за стала — гэтыя рухі даюцца яму цяжэй за ўсё.

* Больш зручна насіць світары і пуловеры, а не зашпільваць гузікі на кашулях і пінжакх.

* Хвораму лепш купляць чаравікі без шнуркоў, на скураной падэшве.

На жаль, хваробу Паркінсона немагчыма вылечыць, аднак можна значна запавольваць яе развіццё. Пры медыкаментознай лячэнні, якое прызначаецца толькі ўрачом, пажадана выкарыстоўваць мінімальна эфектыўныя дозы, бо прэпараты супраць гэтай хваробы маюць пачочныя дзеянні: пачынаюцца сардэчныя рытмы, з'яўляецца празмерная сухасць у роце, рухі становяцца міжвольнымі і несакардынаванымі. Акрамя таго, эфектыўнасць лекаў з часам змяншаецца. Затое не змяншаецца роля рэабілітацыйнай гімнастыкі, паколькі актывны рух крыху замаруджае «зацярдзненне» мышцаў, г. зн. тэрмічнае прагрэсаванне хваробы. Па гэтай прычыне ўрачы на ранніх стадыях захворвання раяць часцей хадзіць пешшу і нават паспрабаваць ездзіць на веласіпедзе.

Падрыхтавала
Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

Працяглы сон — прафілактыка ад артырыяльнай гіпертаніі

Жанчыны, якія спяць менш за пяць гадзін у суткі, маюць высокую рызыку развіцця гіпертаніі. Да такой высновы прыйшлі брытанскія навуковцы з Уарыкскага ўніверсітэта, якія правялі маштабнае даследаванне з удзелам 6600 чалавек. Высветлілася, што жанчыны, якія ахвяруюць на сон менш чым пяць гадзін у суткі, церпяць ад павышанага артырыяльнага ціску ў два разы часцей, чым тыя, хто спяць сем і больш гадзін. Цікава, што ў мужчын такая заканамернасць не прасочваецца.

Вядома, што артырыяльная гіпертанія (ціск вышэй за 140 на 90 мм ртутнага слупка) з'яўляецца адным з асноўных фактараў рызыкі сардэчна-сасудзістага захворвання.

«Мы ўстанавілі, што недахоп сну не толькі павялічвае рызыку гіпертаніі, але таксама выклікае інфаркты і інсульты», — заявіў кіраўнік работ прафесар Франчэска Калупча. Ён таксама адзначыў, што падчас больш ранніх даследаванняў была ўстаноўлена сувязь паміж недаўпаваннем і атусценнем, а таксама цукровым дыябетам.

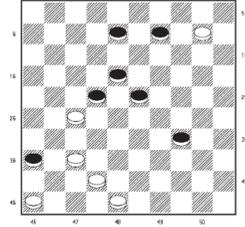
Між іншым, важную ролю адыгрывае не толькі працяглы сон, але і час абуджэння, — сцвярджаюць японскія навуковцы. Згодна з даследаваннем, праведзеным спецыялістамі шэрагу ўніверсітэтаў і бальніц горада Кіёта, так званыя «жаўрукі» маюць павышаную рызыку гіпертаніі і інфаркту.

Прааналізаваўшы даныя 3017 чалавек ва ўзросце ад 23 да 90 гадоў, навуковцы прыйшлі да высновы, што нават ранняе зарадка не можа быць падставой для ранняга пад'ёму. Паводле даных навукоўцаў, людзі, якія працягваюць раней чым у 5 гадзін раніцы, у 1,7 раза часцей хварэюць на гіпертанію і ў 2 разы часцей — на атэрасклероз у параўнанні з тымі, хто працягвае спаць на 2–3 гадзіны пазней. «Такім чынам вынікі нашых даследаванняў аб'ягваюць распаўсюджванне меркавання аб тым, што «раннія пташкі» вылучаюцца больш моцным здароўем», — паведаміла кіраўніца даследавання Маюка Кадоно на кангрэсе Суветнай федэрацыі таварыстваў даследчыкаў сну і медыцыны сну, які прайшоў у Аўстраліі.

Пад рэдакцыйнай майстра спорту Мікалая ГРУШЭУСКАГА

БЛІЦ-33

У якасці яго заданню падаём мініяцюры і праблемы па міжнародных шашках майстра спорту з Магілёва Дзмітрыя КАМЧЫЦКАГА:

№ 1. БЕЛЫЯ: 10, 27, 37, 42, 46, 48 (6). ЧОРНЫЯ: 8, 9, 18, 22, 23, 34, 36 (7).

№ 2. БЕЛЫЯ: 21, 26, 32, 38, 43, 46, 49 (7). ЧОРНЫЯ: 16, 18, 19, 22, 29, 36, 40 (7).

№ 3. БЕЛЫЯ: 14, 16, 23, 34, 36, 37, 40, 48 (8). ЧОРНЫЯ: 7, 17, 19, 24, 26, 27, 33, 45 (8).

№ 4. БЕЛЫЯ: 14, 18, 20, 26, 31, 38, 41, 42, 43 (9). ЧОРНЫЯ: 3, 9, 11, 25, 28, 29, 34, 39 (8).

Ва ўсіх камбінацыях — ход і выйгрыш белых.

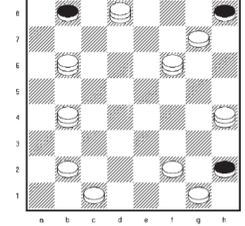
Пераможцу чакае сюрпрыз ад аўтара — кніга па 100-клетачных шашках. «Хо першым вышле правільныя рашэнні, мае значэнне», — піша Д. Камчыц.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас рэдакцыі газеты «Звязда»: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Рубрыка «Шашкі».

Конкурс прысвячаецца 90-гадзю газеты «Звязда».

З ТВОРАЦЦІ ЗВЯЗДЦЮЦА

А для прыхільнікаў рускіх шашак прапануем спробы нашых чытачоў, якія яны склалі ў свой вольны час і якія заслужылі газету, каб іх паглядалі і іншыя аматары старадаўняй гульні, выказалі свае водгукі і заўвагі:

№1 (Льва ВАЛЬТЭРА, Узбекістан). БЕЛЫЯ: b2, c1, f2, g1, g7, дамка b4, b6, d8, f6, h4 (10). ЧОРНЫЯ: b8, h2, h8 (3).

Заблакаваць дамку і дзве простыя чорныя: hg5 (a7A) h6, fg5, fe3, a5, cd2 (c1) b4, f2, e3, e1#. A(c7) bc3, fd4, fe3, d2, f4, db6, d6, df2#.

№ 2 (І. Вальтэр). БЕЛЫЯ: b2, e1, g5, дамка b8, d6, e7 (6). ЧОРНЫЯ: g7, дамка h8 (2).

Замкнуць простую чорныя: f2 (f6A) d8, b6, d4, g3#. A(h6) dg3, ea3, b2, a7, g1#.

№ 3 (Міхаіл СТЭФАНОВІЧ, Гродна). БЕЛЫЯ: b6, c5, c7, g1, g5, g7, h2, h6 (8). ЧОРНЫЯ: a7, d2, d4, d8, e3, e5, f4, g3 (8).

Белыя ажыццяўляюць арыгінальную ахвяру сваёй дамкі: 1. сd6 2. gh8 3. hf6! 4. h:a7 5. h:f4 6. a:c1 7. c:g5 h:f4. Аднак апазіцыя на карысць белых 8. gf2x.

№ 4 (М. Стэфановіч). БЕЛЫЯ: b6, c5, c7, d6, e1, f6, g7, h4 (8). ЧОРНЫЯ: a7, c3, d2, d4, d8, e3, h2 (7).

«Слупняк» на дваічніку — такі сумны фінал падрыхтаваны для чорных: 1. e:f2 2. c:c1 3. h:f6 4. cb2 5. gh8 6. h:a7x.

№ 5 (Пётр КАЖАНОУСКІ, в. Кашэвічы Пінскага раёна). БЕЛЫЯ: b2, b4, b6, c5, d6, f4, g5 (7). ЧОРНЫЯ: d2, d4, d8, e3, f2, f8, g7 (7).

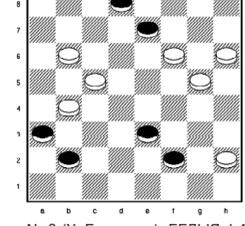
Сваеасаблівы падрыў поля f8: 1. bc2 2. bc7 3. bc5 4. d6! 5. gh6 6. h6:b4:e1:h4:f6:ax. Тэма 5.

№ 6 (П. Кажановіч). БЕЛЫЯ: b6, c1, c5, c7, d6, h2 (6). ЧОРНЫЯ: a3, a5, b4, e3, f4, g5, g7 (7).

Даманструецца загіранне простай чорных, але не ў задчы, а ў праблеме: 1. hg3 2. cb8 3. b:f8 4. f:g1#.

№ 7 (Уладзімір БАНДАРКІ, в. Лугавая Слабада Мінскага раёна). БЕЛЫЯ: b6, c7, d6, e5, e7, f4, g5 (7). ЧОРНЫЯ: b2, b4, d2, f2, f8, g7, h2, h6 (8).

Чорныя ўсё ж прывяражаюцца па апошняму гарантызату, але створаная ім дамка адразу лавіцца: 1. e:f6 2. cb8 3. d:c7 4. c:e5 5. b8:f4:c1:a3:c5:g1! g:f2 6. g:c5 h:g1 7. ba7 8. h. a:c5x.

№ 8 (У. Бандарык). БЕЛЫЯ: b4, b6, c5, f6, g5, h2, h6 (7). ЧОРНЫЯ: a3, b2, d8, e3, e7, f2 (6).

На дапамогу белым прыходзіць дакладны ўдар іх дамкі: 1. bc7 2. f:d8 3. hf3 4. hf4 5. d8:g5:c1:a3:d6! d:e3 5. d:g4 6. h:f4x. Маецца прыгожы падманлівы след. Пераканайцеся ў гэтым самі. Таксама будзем рады вашым рашэнням.

Ён апскаў у вяду і прыцаў, і каралёў з іх світай. Сустрэў на Мальдывах цудоўную Алісу з Віцебска, якая адпачывала разам з Альбертам з Манака. Пазнаёміўся са знакамітым рэжысёрам «пятага элемента» Люкам Бесонам, актрысай Мілай Іовавіч, гончыкам Міхаэлем Шумахерам і іншымі... Пакаштаваў на смак самых шыкоўных акіяўных рыб. Кожны дзень курсіраваў на яхце, коштам 4 млн долараў. Не жыццё, а казка!

Адпачынак на Мальдывах або Багамах нам толькі сніцца, скажаце вы, але для кагосьці гэта не сон, а рэальнасць. Кароль Іардані Абдала Другі, прынц Манака Альберт, Люк Бесон, Міла Іовавіч, Міхаэль Шумахер — вось далёка не поўны спіс тых, з кім разам беларус Яўген Коласаў — інструктар па дайвінгу, апускаўся ў воды Індыйскага акіяна. Сіні акіян, беласнежныя пляжы, малюнічыя каралы і дзіўнае падводнае жыццё — уся гэта экзатыка даступная далёка не кожнаму.

На рахунку Яўгена Коласава больш як дзве тысячы апусканняў. Ён настолькі вывучыў багаты падводны свет — яго вартаці і тонкасці, да таго ж, свабодна можа размаўляць на англійскай мове, што яго запрасілі працаваць інструктарам на Мальдывах, куды сцякаецца ўся галівудская эліта.

Надаўна ён брыхаў на Радыму, у Мінск.

— Стаміўся, — прызнаецца Яўген. — «Арэш», як тада Карла, без выхадных і прахадных. Гэта ў багатых адпачынак і забавы, а ў мяне вольны галаўнік болей з-за пастаяннага кантролю за ім.

— Затое жылі, як у рай! — кажу я яму.

— Так, гэта спраўды незабыўная прыгажосць, — дзеліцца ўражаннямі Яўген.

— Аднойчы я сказаўла нашаму знакамітаму хакеісту Руслану Салею аб тым, што мару аб яхце на беразе Мальдывскіх астравіч. На што ён мне адказаў: задумайся спачатку аб маленькай лодцыце на Мінскім моры!

— Ён мае рацыю! Таму што яхты класа люкс на Мальдывах каштуюць шаленых грошай. Даўжынёй дзве тысячы воме аб трыццаці тры метраў куплюцца за чатыры мільёны долараў. Шнаснацца тысячы долараў, калі ўзвеш адзін раз направаў. Ды што там яхты! Звычайныя скутары — водныя матацыкл — гэта дваццаці пяць тысяч долараў.

— Няўжо ў кагосьці грошай курцы не дзяўбучы?

— Ну, а хто ездзіць у асноўным на такіх райскіх астравах? Кіназоркі, фотамадэлі, алігархі. Каб зняць вілу шасць «зорак» на суткі ў Райці-Ра — востраву, на якой я працаваў, трэба заплаціць 1050 долараў. Хоць, ведаю, што ў Дубаі, у Арабскіх Эміратах, пабудаваны ўжо і сямізоркавыя гатэл.

— Мне адбылі звесткі расказваў, што лодкі востраву ў акіяне можна купіць за капейкі. Прыплыві туды на лодцы і весці лад жыцця Рабінона?

— Калі 204 млн долараў — гэта капейкі, то тады, так, можна. Менавіта столькі грошай патрапіў на двухгадовую рэканструкцыю востраву.

№ 2 (І. Вальтэр). БЕЛЫЯ: b2, e1, g5, дамка b8, d6, e7 (6). ЧОРНЫЯ: g7, дамка h8 (2).

Замкнуць простую чорныя: f2 (f6A) d8, b6, d4, g3#. A(h6) dg3, ea3, b2, a7, g1#.

№ 3 (Міхаіл СТЭФАНОВІЧ, Гродна). БЕЛЫЯ: b6, c5, c7, g1, g5, g7, h2, h6 (8). ЧОРНЫЯ: a7, d2, d4, d8, e3, e5, f4, g3 (8).

Белыя ажыццяўляюць арыгінальную ахвяру сваёй дамкі: 1. сd6 2. gh8 3. hf6! 4. h:a7 5. h:f4 6. a:c1 7. c:g5 h:f4. Аднак апазіцыя на карысць белых 8. gf2x.

№ 4 (М. Стэфановіч). БЕЛЫЯ: b6, c5, c7, d6, e1, f6, g7, h4 (8). ЧОРНЫЯ: a7, c3, d2, d4, d8, e3, h2 (7).

«Слупняк» на дваічніку — такі сумны фінал падрыхтаваны для чорных: 1. e:f2 2. c:c1 3. h:f6 4. cb2 5. gh8 6. h:a7x.

№ 5 (Пётр КАЖАНОУСКІ, в. Кашэвічы Пінскага раёна). БЕЛЫЯ: b2, b4, b6, c5, d6, f4, g5 (7). ЧОРНЫЯ: d2, d4, d8, e3, f2, f8, g7 (7).

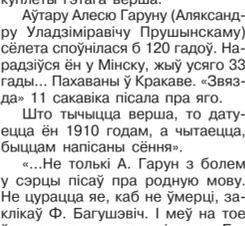
Сваеасаблівы падрыў поля f8: 1. bc2 2. bc7 3. bc5 4. d6! 5. gh6 6. h6:b4:e1:h4:f6:ax. Тэма 5.

№ 6 (П. Кажановіч). БЕЛЫЯ: b6, c1, c5, c7, d6, h2 (6). ЧОРНЫЯ: a3, a5, b4, e3, f4, g5, g7 (7).

Даманструецца загіранне простай чорных, але не ў задчы, а ў праблеме: 1. hg3 2. cb8 3. b:f8 4. f:g1#.

№ 7 (Уладзімір БАНДАРКІ, в. Лугавая Слабада Мінскага раёна). БЕЛЫЯ: b6, c7, d6, e5, e7, f4, g5 (7). ЧОРНЫЯ: b2, b4, d2, f2, f8, g7, h2, h6 (8).

Чорныя ўсё ж прывяражаюцца па апошняму гарантызату, але створаная ім дамка адразу лавіцца: 1. e:f6 2. cb8 3. d:c7 4. c:e5 5. b8:f4:c1:a3:c5:g1! g:f2 6. g:c5 h:g1 7. ba7 8. h. a:c5x.

№ 8 (У. Бандарык). БЕЛЫЯ: b4, b6, c5, f6, g5, h2, h6 (7). ЧОРНЫЯ: a3, b2, d8, e3, e7, f2 (6).

На дапамогу белым прыходзіць дакладны ўдар іх дамкі: 1. bc7 2. f:d8 3. hf3 4. hf4 5. d8:g5:c1:a3:d6! d:e3 5. d:g4 6. h:f4x. Маецца прыгожы падманлівы след. Пераканайцеся ў гэтым самі. Таксама будзем рады вашым рашэнням.

На свае вочы

ГІСТОРЫЯ АБ ТЫМ, ЯК БЕЛАРУС СТАЎ РАБІНЗОНАМ

рава Рэйці-Ра наш гаспадар. Там ёсць сваё міністэрства, якое праводзіць тэндар на набывшч таго ці іншага вострава і за дробязь там нічога нічога не прадаць. Патрэбен чалавек, які жыве на Мальдывах, і сур'ёзныя інвестыцыі.

— А вы дзе там уладкаваліся?

— Ну, вядома ж, не на віле. Мы з напарнікам жылі ў спартанскіх умовах. Харчаваліся ў сталовай для персаналу.

— Як вы, просты беларускі дайвер, трапілі на Мальдывы?

— Напісаў рэзюме ў Інтэрнэт і чакаў прапановы. У прынцыпе, у маім ужо сталым узорце зняйсці работу не праблема. Менеджары ў асноўным бяруць такія, як я, а не маладыя. Чаму? Самі разумеюць, як маладому хлопцу быць Рабінонам. Вось табе кавалка пляжа, нікога побач няма і ніякіх забаву.

— У такім выпадку, нашошта зоркам такі «прэсны» адпачынак? Ужо гуляць, дык гуляць — на поўную катушку?

— Зоркі, якія прыязджалі да нас на курорт, былі такія стомленыя павышанай да іх увагай, што для іх адпачынак — гэта схавацца далей ад чалавечых вачэй. Жывы прыклад, знакаміты рэжысёр Люк Бесон. На курорт прывёз жонку і пяць дзяцей. Спачатку хадзіў увесь такі напружаны, як на іголках. Адчуваўся, што чалавеку проста неабходна пабыць аднаму. Там, дзе яго ніхто не бачыць і не чуюць. Свядома пазбягаў зноснаў. Ну і снобі! — падумаў я. Потым, калі тыдзень з Бесонам ныраў і апускаўся — ён астыў. Стаў значна больш дружалюбны.

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

— Я ведаю, што Люк Бесон нарадзіўся ў сям'і інструктараў па дайвінгу. У 17 гадоў падчас апускання ён ледзь не страціў зрок. Дык ён не адмовіўся ад мары ныраць?

— Ныраў. Яшчэ як ныраў! Ён яшчэ калісьці здымаў фільм «Благіная бездна» з Жанам Рано ў галунтай ролі. Перад тым, як прымусяць акцёра скасць у вяду на 30 аб 60 метраў, ён практыкаваўся сам. Цікава было гутарыць са

знакамітым рэжысёрам «Пятага элемента» Дарчы, Міла Іовавіч прыязджаў на Рэйці-Ра з акцёрам Полам Андэрсанам. Хоць я іх практычна і не бачыў. Яны браніравалі карабель. Раніцай садзіліся ў яго і плылі ў невядомае накірунку.

— Цікава, а беларусам такі адпачынак па кішэні?

— Чаму? Прыязджаюць бізнесмены са сваімі сям'ямі і з Мінска, але іх вельмі мала. Нейкія пазнаёмыя з адной дробязь з Віцебска. Рослая такая бландзінка. Завуць Аліса. Яна адпачывае на Мальдывах разам з прынцам Манака Альбертам. Уся кампанія — шасць чалавек. Мужчынам Алісы быў нейкі амерыканскі бізнесмен.

— Сфатаграфаваліся з ім на памяць?

— Ведаецца, там не прынята фатаграфавання з расцямі. Гэта адна з умоў дырэктара. Проста, калі на VIP-курорце зорак пачнуць даставаць такімі дробязямі, як аўтограф або фота на памяць, то яны больш сюды не прыедуць. Наша задача — даць ім адчуць сябе свабоднымі ва ўсім. Рабі, што хочаш, тады ніхто не перашкаджае! Не буду хаваць, што мець у сваёй калекцыі аўтограф прынца Манака або Караля Іардані, які ў нас пабыў, было б добра. Але, на жаль, правільны ёсць правільны.

— Чула, што свецкі леў, донжуан і аматар раскошнага жыцця прынц Манака Альберт вырашыў звязваць з разгультым халасціцкім жыццём і пабрацца законным шляхам са сваёй сям'ёй Шарлен Вітсток. Вяселле з пыльчыхай заплававана на наступны год. Альберту 49 гадоў, а нявесце — 29.

— Не ведаю такіх дробязяў. Нічо ж не будзе здавацца асабістыя пытанні ў лоб — так «о пріорде, о погоде»... Але што прынц аматар пагуляць і папіць кахціэйі ў кампаніі цудоўных дам — гэта дакладна. Я іх пастаянна бачыў у бары. Для іх спявалі дзве крэолкі з рускімі імёнамі Людміла і Надзея. Вось яны з дзясці рабілі да гадзіны ночы выконвалі розныя песенкі. У тым ліку, і афрыканскія. І кіраўнік Алан — сам з Афрыкі.

— Каго яшчэ з зорак вы бачылі на востраве?

— Пры мне два разы прыязджаў гончык Міхаэль Шумахер. Хлопец вельмі просты ў зноснах. Любіў гуляць у бадмінтон. Ганяў валан па дзве гадзіны ў суткі. Былі таксама Фернандо Алонса, Дэвід Култхард, тэнісіст Рожэ Федэрэр.

— Як яны бавяць вольны час? Ляжаць пад пальмай і радуюцца жыццю?

— Ляжаць на пляжы, ходзяць на SPA-працэдурі. Гэта такі салон, дзе ёсць усё віды паслуг. Скажам, масаж цела, розныя амаладжальныя і ачышчальныя маскі для твару і скуры, манікюр, педікюр. Бывае, што на востраву прыязджаюць таўстуні і таўстухі. Дык вось адна

японка займаецца з ім і ёй — паказвае патрэбныя практыкаванні, прапісвае дыеты. А ўвогуле Мальдывы — гэта сезонны адпачынак. З мая па снежань — час навальніцы і дажджоў. У акіане шторм, у небе свінцовыя хмары. У прынцыпе, і ў такую надвор'е можна ныраць, але гэта небяспечна.

— А ўвогуле апусканне ў вяду — гэта небяспечна?

— Вядома! Гэта сур'ёзная рызыка для жыцця. Некаторыя махаляі рукі: ды нашошта нам гэтыя вашы інструкцыі, скафандр надзею і наперад з песнямі! Ім здаецца ўсё проста. За кожнага чалавека я нясу вялікую адказнасць. І я не магу сабе дазволіць апускаць ў вяду з чалавекам, які грэбуе інструкцыямі па беспаспелі і практыкаваннямі на вадзе. Напрыклад, калі я працаваў у Егіпце, у Шарм-Эль-Шэйху, то з экспедыцыяй мы наткнулі

ся на акул-молатаў. Моцнае цячэнне і калі 20 акул. Вось тады сэрца моцна ёкнула. Што ад іх чакаць?

— З'явілі б збавіцця ўсіх дайвераў дзі годзе?

— У расійскі акул не ўважочыцца чалавечая мяса (смяецца). Іх больш прыцягвае пах рыбы.

— Няўжо яны не ядуць людзей?

— Толькі байкі пра акул розныя расказваюць. Некалкі жанычын пачулі гутарку мужчын пра тое, што акул адчуваюць кроў на адлегласці. «Ой, лепш мы на беразе пасядзім». У Егіпце, у Чырвоным моры, шмат акул: белая, рыжая, кітова. Але да гэтага часу не чуў, каб хтосьці кагосьці з'еў. Яны не звяртаюць на нас увагі! Акула не чакае таго моманту, калі ты палец у вяду апусціць, а яна яго адкусіць. Так, можа напасці, калі ты сам загранеш яе ў кут. А так яны спакойна сабе плаваюць і харчуюцца планктонам, мясам жорчочка лапцэчка, розныя яліцаклет-

жорсткі, але з прыправамі есці можна. Sweet Leers, што ў перакладзе з англійскай азначае — салодкія губкі — таксама вельмі смачная рыба.

— Акуль вы ведаеце ўвесь падводны свет, назвы рыб?

— У дзясцінаць вывучыў па каталогах. Анёл — каралеўская рыба. Пафі фіш, лангусты, лячучы мыш, марская лілія, марскія д'яблы, фузелі, гіганцкі спінарж. Дарэчы, у спінаржа такія зубы, што ён ім кірыць усё каралы. Бывае, што хапае за пасту. Так што міма іх трэба плыць ціка і спакойна.

— У Беларусі вучаць дайвінгу?

— Вучаць на Мядзельскай групе адкрытай вадзе. Глядзецца няма чаго! На Нарачы, калі толькі ўбачыць вузгор, ахучнюць, шчупаць. Проста дно ў азерах глеістае. І бачнасьць не вельмі добрая, а ў акіяне, безумоўна, райская прыгажосць.

— У Беларусі вучаць дайвінгу? Вучаць на Мядзельскай групе адкрытай вадзе. Глядзецца няма чаго! На Нарачы, калі толькі ўбачыць вузгор, ахучнюць, шчупаць. Проста дно ў азерах глеістае. І бачнасьць не вельмі добрая, а ў акіяне, безумоўна, райская прыгажосць.

Рэалізацыя Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця вёскі прыносіць плён. Яшчэ зусім нядаўна мала каму зразумелае слова аграгарадок трывала ўвайшло ў наш лексікон, а самі пасёлкі, цэнтральныя сядзібы гаспадарак, вытворчыя аб'екты паступова набываюць сапраўды еўрапейскае аблічча. Безумоўна, тут няма гарадскога размаху (ён і не патрэбны), але ўсё добраўпарадкавана, чыста, прыгожа, а галоўнае — зручна для людзей.

Вялікая заслуга ў гэтым належыць абласным дарожнікам Брэстчыны. Пра іх уклад у рэалізацыю праграмы адраджэння вёскі, круглагоднюю і кругласутачную работу па ўтрыманню амаль 8,5 тысячы дарог агульнага карыстання — наш сённяшні расказ.

Генеральны дырэктар КУП «Брэстаблдарбуд» Пётр СКАРАБАГАЦЬКА: «БЕЛАРУСКАЯ ГЛЫБІНКА ПЕРАСТАЕ БЫЦЬ ПРАВІНЦЫЯЙ»

Вялікая заслуга ў гэтым і абласных дарожнікаў Брэстчыны

Слова кіраўніку

Вынікі сёлетняй работы радуць, уражаюць, яны станоўчыя, — расказвае генеральны дырэктар КУП «Брэстаблдарбуд» Пётр СКАРАБАГАЦЬКА. — За 8 месяцаў гэтага года ўсе да адзінага паказчыкі вытворча-гаспадарчай дзейнасці па КУП «Брэстаблдарбуд» выкананы. Павеце, зрабіць гэта было не так проста. Падцягнуць адну групу паказчыкаў і пры гэтым не праваліць іншую ўдаецца далёка не ўсім. Моц нашага прадпрыемства і заключаецца ў комплексным падыходзе. Мы развіваемся ўсебакова. Гэта датычыцца кожнага нашага філіяла, кожнага ДРБУ.

Па такому важнаму накірунку, як работа на мясцовых дарогах, усё выканана і па капітальным, і па бягучаму рамонту, і па ўтрыманню, свечасова ўведзены ўсе аб'екты. Велізарная работа праведзена ў рамках Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця вёскі. Сёлета ў 49 аграгарадках, на добраўпарадкаванні якіх працуюць нашы філіялы, мы павінны ўвесці 209 аб'ектаў. Каля 150 аб'ектаў ужо здадзеныя. На астатніх работах у завяршальнай стадыі. Думаю, і ў гэтым годзе ў эксплуатацыю на месца раней за запланаваны тэрмін. Пры гэтым такія хуткія тэмпы не ідуць ва ўрон якасці, эканамічным паказчыкам Брэстаблдарбуда.

— *Мы не аднойчы пераконваліся, што заасфальтаваныя чыстыя вуліцы яшчэ і са свежай размяткай, новыя пешаходныя дарожкі і тратуары істотна ператвараюць аблічча населеных пунктаў і значна палепшаюць сацыяльныя ўмовы жыцця іх жыхароў...*

— *Натуральна. А добраўпарадкаваныя дарожнікамі мехдары, пляцоўкі зернетакоў, іншыя вытворчыя аб'екты яшчэ і значна палепшаюць умовы працы сялян, што таксама немалаважна. Не скарэц, што многія з такіх аб'ектаў мелі, мякка кажучы, не эстэтычны выгляд. Пасля таго як дарожнікі ўсё выраўнавалі, заасфальтавалі, пабудавалі пляцоўку для аўтатранспарту, зрабілі пад'езды і праезды, сітуацыя мяняецца карэнным чынам. Кажучы, што нават работнікі гэтых сельгаспрадпрыемстваў па-іншаму пачынаюць ставіцца да сваёй працы.*

Калі перайці на мову лічбаў, то за 8 месяцаў намі ўжо засвоена 76 млрд рублёў. Рост аб'ёмаў — асноватворны паказчык нашай работы — у дзюкоўных цэнах да адпаведнага перыяду мінулага года склаў 145,1 працэнта. Толькі за жнівень уласнымі сіламі па аблдарбуду засвоена 12 млрд рублёў. Калі гаварыць пра такія важныя паказчыкі сацыяльна-эканамічнага развіцця, як прадукцыйнасць працы, трэба адзначыць, што яе рост склаў 114,4 працэнта пры заданні 108,6 працэнта. Пры гэтым тэмпы росту прадукцыйнасці (138,8 працэнта) аперэдажваюць тэмпы росту сярэдняй зароботнай платы (123,2 працэнта). Рэнтабельнасць ад рэалізацыі прадукцыі, работ і паслуг за 7 месяцаў склаў 9,4 працэнта.

Вялікая ўага Брэстаблдарбудам надаецца выкананню Дырэктывы № 3 кіраўнікі дзяржавы. Так, зніжэнне расходу паліўна-энергетычных рэсурсаў да ўзроўню іх леташняга спажывання ў 2007 годзе за 7 месяцаў склаў 11,5 працэнта пры заданні 8 працэнтаў. Выканана 48 мерапрыемстваў па мінімізацыі стратаў ад павышэння цэн на энерганосныя рэсурсы.

Адметна, што КУП «Брэстаблдарбуд» не мае запазчанасцяў па зароботнай плаце, плацяхах у бюджэт, пазабюджэт-

ныя фонды, па аплаце спажывання электраэнергіі, цэпалаэнергіі, газу і цвёрдых відуў паліва. Гэта дазволіла нам налічыць зарплату за жнівень за выкананы аб'ём работ з улікам выканання паказчыкаў.

Дарэчы, выканаць усе паказчыкі — не самамэта. Неабходна глядзець і на тое, якой цаной гэта ўсё дасягнута, чаго каштавала бюджэту, падаткаплацельчыкам і якая ад усяго гэтага аддача. Дык вось, я хачу заўважыць, што аддача даволі адчувальная. Нядарэнны балансы прыбытак дазволілі калектывам нашых філіялаў на сабе адчуць, усвядоміць, што калі ты добра працуеш, калі ты плацежаздольны — то ты сам пра сябе можаш паклапаціцца: накіраваць сродкі на абнаўленне тэхнікі, павышэнне матывацыі работнікаў, на добраўпарадкаванне тэрыторыі і г.д. Я хачу сказаць, што гэта вельмі дзейсны фактар для павышэння арганізацыйнасці вытворчасці, павышэння дысцыпліны, парадку на прадпрыемстве.

Выніковая праца дарожнікаў дазваляе кіраўніцтву КУП «Брэстаблдарбуд» выплываць сваім калектывам заробкі, адкаватныя іх працы. А гэта, на думку генеральнага дырэктара, вельмі важна. Бо менавіта пры такой умове прыходзіць стабільнасць, адказнасць за сваю работу.

— *Усё ж такі давайце больш падрабязна пагаворым пра ўдзел дарожнікаў Брэстчыны ў рэалізацыі праграмы адраджэння і развіцця вёскі ў частцы мадэрнізацыі мясцовых дарог агульнага карыстання.*

— *У гэтым накірунку ўсе дзевяць нам заданыя выкананыя. На мясцовых дарогах засвоена 29,4 млрд рублёў. Уведзена 93 кіламетраў дарог на пад'ездах ад райцэнтраў да аграгарадкоў, 71,1 кіламетра вуліц, якія праходзяць па тэрыторыі саміх аграгарадкоў, 165,8 кіламетра пад'ездаў ад аграгарадкоў да сельскіх населеных пунктаў. Акрамя таго на ўтрыманне сеткі мясцовых дарог выканана работ на суму 13,1 млрд рублёў, што складае 109 працэнтаў да ўзроўню мінулага года.*

Напэўна, дарожнікі маглі б і больш, аднак выкананне галіновай праграмы звыш 100 працэнтаў не адпавядае: Міністэрствам фінансаў і дэпартаментам «Белаўтдар» работы звыш ліміту сродкаў рэспубліканскага дарожнага фонду не фінансуюцца.

Падзяліўся Пётр Андрэевіч Скарабагацкі і сваёй трыговай.

— *Адзінае, што насцярожвае дарожнікаў, гэта тое, каб ва ўсеагульнай імкненні ўсё давесці да ладу ў аграгарадках усё ж такі не забыліся пра сетку дарог агульнага карыстання. Мала заасфальтаваць пляцоўку мехдары — трэба, каб да яго вяла прыгожая роўная вуліца, на якой жывуць нашы працавітыя людзі. А сам аграгарадок быў звязаны з райцэнтрам добрай беспечнай дарогай. І на гэтым не менш важныя патрэбы ў адпаведных бюджэтах павінны застацца сродкі. Калі мы хочам, каб працавала сетка дарог, каб працавала эканоміка, каб не было ні сацыяльных, ні эканамічных катаклізмаў — перакося ў фінансаванні толькі на карысць уласна аграгарадкоў за кошт мясцовых дарог дапусціць нельга. Нават у бліжэйшай будучыні.*

апрацоўкі на аснове бітумнай эмульсіі, якую, дарэчы, мы самі вельмі якасна і вырабляем, добра сябе зарэкамендавала. Дык вось, адно з апошніх нашых дасягненняў — набыццё найсучаснейшай дарожнай машыны Ursus-3000, якая дазваляе праводзіць паверхневую апрацоўку па самых высокіх стандартах. Працэс поўнаасцю камп'ютарызаваны і аўтаматызаваны. Уласна кажучы, гэты сапраўдны дарожны камбайн змяняе тры складаныя энергаёмкія механізмы: пагрузчык, выраўноўвальнік і механізм, які раскладвае і прыкатае шчыбен. Выпрабанні новай машыны паспяхова прайшлі ў Баранавіцкім раёне і ў горадзе Пінску. Вынік выдатны. Якасць, хуткасць, высокая прадукцыйнасць, эканомія дарагіх матэрыялаў, якія даводзіцца закупляць за валюту, проста уражваюць. Перакананы, наўнянасць гэ-

ра зарабіць, ён працуе значна лепш, чым гэта могуць рабіць нашы суседзі. А прыродная кемліваць дазваляе спраўляцца нават з самымі сучаснымі замежнымі тэхналогіямі. Вялікую ролю ў гэтым адыгрывае і створаная сістэма падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі кадраў.

— *На прадпрыемстве няма прафесій, па якіх бы мы не рыхтавалі кадры, не павышалі іх кваліфікацыю, — адзначаў Пётр Скарабагацкі. — Згодна з графікам усе нашы спецыялісты накіроўваюцца на вучобу ў галіновыя дарожныя цэнтры ў Мінск. За год кваліфікацыю павышаюць да 500 чалавек з двухтысячнага калектыву Брэстаблдарбуда. Да таго ж частка кіраўнікоў нашых філіялаў мае магчымасць праходзіць міжнародныя стажыроўкі ў калег з Германіі, Даніі, Аўстрыі, Францыі...*

Падтрымлівае прафесійны сувязь Брэсткі аблдарбуд і з дарожнікамі Расіі. Так, зусім нядаўна Брэстчыну наведвала дэлегацыя прадстаўнікоў дарожных прадпрыемстваў і Камітэта па аўтамабільных дарогах Ленінградскай вобласці. Тры дні яны знаёміліся з

— *Пётр Андрэевіч, набліжаецца прафесійнае свята дарожнікаў. З якімі вынікамі і дасягненнямі калектыву Брэстаблдарбуда падыйшоў да гэтага своеасаблівага рубіжа?*

— *Сапраўды, да ўрачыстых дат мы імкнёмся падыходзіць не з пусцімі рукамі. У гэты час Брэстаблдарбуд адным з першых у галіне прайшоў атэстацыю і атрымаў сертыфікат адпаведнасці СТБ ISO*

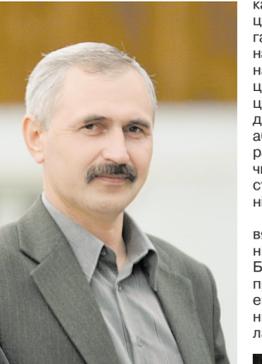
Намеснік генеральнага дырэктара КУП «Брэстаблдарбуд» Васіль КУНАСІЮК (злева) і галоўны інжынер ДРБУ-140 Аляксандр СУБОТА.

9001-2001. Прычым не толькі апарат, але і ўсе ДРБУ, забеспячальныя арганізацыя. Павеце, для нас гэта не толькі дыплом, які для самазаспакаення можна ў рамках павесіць на сцяну, а рэальная ацэнка праведзенай велізарнай працы, павярджэнне высокай якасці работ.

Аднак на дасягнутым наш калектыв не спыніўся. Абсалютна па ўласнай ініцыятыве, без усялякіх загадаў зверху і зноў такі адным з першых у Беларусі Брэстаблдарбуд правёў каласальную падрыхтоўку і вытрымаў атэстацыю на адпаведнасць міжнародным стандартам і галінае аховы наваколняга асяроддзя і аховы працы. Сапраўдны падарунак калектыву да прафесійнага свята стала ўрачыстае

ганізацыі працы. Адметна, што гэты ўмоўны спіс можна і прадоўжыць, бо ў кожнага нашага ДРБУ ёсць станоўчыя моманты ў рабоце на выкананне праграмы 2007 года.

Яшчэ адзін наш здабытак — завяленне новай высокапрадукцыйнай тэхналогіі ўстаноўкі паверхневай апрацоўкі, якая ў Беларусі выкарыстоўваецца пакуль вельмі абмежавана. Для нашых дарог гэта вельмі важна, бо большасць з іх пабудавана 30–40 гадоў таму і за гэты час капітальнага рамонту не бачыла. Адзінае выратаванне — свечасова праводзіць якасную паверхневую апрацоўку. Натуральна, з гэтым відам рамонту працуюць усе нашы 16 ДРБУ. Тэхналогія ўстаноўкі паверхневай

Начальнік аддзела механізацыі Міхаіл ЛУКША (зправа) і гравіёркай Сяргей МАЙКЕВІЧ на базе ДРБУ ў Пружанскай.

трымліваецца за даволі сціплым па расійскіх мерках сродкі. І адзіная парада-запавет, які яны ад'язджаючы далі беларускім дарожнікам: усімі сіламі захоўваць дарожны фонд. Паводле іх слоў, расійскім дарожнікам і, адпаведна, дарогам і так было не сапалка, аднак канчатковы развал надшышоў з ліквіднага адзінага дарожнага фонду. Тое, што ў Беларусі яго ўдалося захаваць, расіяне лічаць найвялікшым дасягненнем.

— *Завяземся на адну з вуліц аграгарадка. Прыгожыя новыя домкі, пабудаваныя для мясцовых спецыялістаў, новыя дзіцячыя пляцоўкі, заасфальтаваныя вуліцы, тратуары са штучнай пліткай мясцовай дзятва вяртаецца дадому са школы...*

— *Аб апал дарогі разбіваюцца кветкі! — на яркім асфальце жывіцца сучаснага аграгарадка дарожнікі кладуць апошняе штыркі. Асабіста прапануе ход работ пад'езду кіраўнік ААТ «Белавежскі» Юры Мароз. Пацкавіліся, як гаспадар ацэньвае работу абласных дарожнікаў. У адрас Брэстаблдарбуда і ДРБУ-137 — толькі самыя лепшыя словы. Сёння, напрыклад, прафесійнага свята дарожнікаў, да іх хацелі б далучыцца і мы.*

— *Гэта звязана з першым чаргам з вялікай колькасцю населеных пунктаў — іх 245, і, згодна з па-*

раўніцтвам, вызначам лепшых па прафесіі. Падчас урачыстага сходу ў прысутнасці прадстаўнікоў калектываў і кіраўніцтва ім будучы ўручаны граматы, пісьмы падзякі, грашовыя прэміі, каштоўныя падарункі Брэскага аблвыканкома, дэпартаменту «Белаўтдар», прысвоены званні «Лепшы па прафе-

дзіўленне, недавер, а потым — захваленне. Першыя два дні яны проста не маглі паверыць, што вось тут, у суседняй з ім былой савецкай рэспубліцы можа існаваць сетка мясцовых дарог на некалькі парадкаў вышэй за якасці, чым у цэнтры Расіі, што беларускія дарожнікі могуць працаваць па

мабільстай, так і для пешаходаў, зручнасці для жыхароў сучасных аграгарадкоў і зусім невялікіх вёсачкаў. Ужо даўно няма сумненняў: гэтыя працавітыя людзі ў ярка-гранчавай форме Брэскага аблдарбуда любяць сваю работу і прывыклі адказваць за яе вынікі. Менавіта таму многія з мясцовых дарог пры непараўнальна меншым фінансаванні амаль не астаюцца рэспубліканскімі. Асабліва уражваюць пераўтварэнні, якія, дзякуючы дарожнікам, адбываюцца з аграгарадкамі.

Пытанне, які маршрут абраць на гэты раз, генеральнага дырэктара Пятра Скарабагацкаў у тупік не паставіла.

— *Можна паглядзець, праз фотаздымкі паказаць і расказаць чытачам пра любы наш аб'ект, які больш за сотню...*

Адзінае, што нас абмяжоўвала, гэта час. Таму спыніліся на двух аграгарадках, дзе дарожнікамі былі праведзеныя большыя аб'ёмы работ: Белавежскі і Кабыляўка. Дарэчы, адметнасць першага заключаецца яшчэ і ў тым, што Брэстаблдарбуд займаўся яго добраўпарадкаваннем па асабістаму даручэнню старшыні Брэскага аблвыканкома Канстанціна Сумара. Пры гэтым усе работы — ад распрацоўкі, зацвярджэння праектна-

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

— *У самым пасёлку Белавежскі мы рабілі асфальта-бетоннае пакрыццё на чатырох вуліцах, укладвалі 500 метраў тратуары штучнай пліткай і па дагавору з генападрадкамі асфальтавалі плошчу перад Домам культуры, — расказаў начальнік філіяла «ДРБУ-137» Сяргей ДЗЯМКО.*

— *Таксама наша ўпраўленне рабіла пад'езды да мясакамбіната, адміністрацыйнага будынка, цэхаў і іншых аб'ектаў жывёлагадоўчага комплексу ААТ «Белавежскі». Яшчэ адзін буйны аб'ект — мехдары ў*

каштарыснай дакументацыі да пераспаздаў ад аб'ектаў — былі праведзены ў беспспрэчна сціслыя тэрміны: за 45 дзён. Дарожнікі працавалі самааддана, не лічыліся ні з начным часам, ні з выхаднымі і святковымі днямі. Затое і вынік ёсць.

